

ERDÉLYI GAZDA

Röck István, Budapest

I. BUDAFOKI-ÚT,

gőzgép- gőzkazángyár, vas- és ércöntöde.

KÉSZIT

GOZGÉPEKET: fekvőket és állókat minden nagyságban, magasnyomású, compound- és triplexpanziós elrendeléssel; mint különlegességet szab. Röck-féle szelepes vezényművel és gyorsanjáró gőzgépeket dynamogépek hajtására; hajógépeket.

LOKOMOBILOKAT: kihúzható forr- és fűtőcsöves kazánal.

GOZKAZÁNOKAT: forralós-, sima- és hullámlemez fűtőcsövekkel; mint különlegességet: szabadalmazott Bánó-féle biztonsági vízcsöves kazánokat.

SZIVATTYUGÉPEKET: Worthington és más rendszerek.

VIZMŰTELEPEKET és csatornázásokat.

GŐZMALOM berendezéseket a legújabb kivitelben.

TÉGLAGYÁRI BERENDEZÉSEKET.

TELJES HŰTŐTELEPEKET ÉS JÉGGYÁRAKAT szabadalm. ammoniák rendszer szerint.

OLAJMALMI és olajgyártási berendezéseket.

HYDRAULIKUS SAJTOKAT különböző czélokra.

BORSAJTÓKAT, emeltyüs, — hidraulikus — vagy motorikus üzemmél.

RÖCK ISTVÁN gép-kazángyára, vas- és ércöntödéje **BUDAPEST.**
1029

1242

Májerszky Barnabás

gépgyáros Nyiregyházán

készít sok évi tapasztalatok nyomán mint specialista

Víznyomásu olajsajtókat,

Olajmagzúzókat egyszerű s több hengerrel,

Olajmagpörkölőket gőz- és tűzfűtésre,

Olajfinomító gépeket s az olajgyártással kapcsolatos minden berendezést.

Eddigi kivitel 120 telep üzemben.

1093

„Grand Prix“ (a legnagyobb kitüntetés)
a párisi világkiállításon.

Alfa Separator R. J.

Jroda és gyár: Budapest, VI., Lomb-utcza 11.

Tejgazdasági Gépgyár.

Szállít tejgazdasági eszközöket és gépeket!

Tehenészetek, tejgazdasági telepek, tejszövetkezetek berendezése!

Mindig friss sajtoltó por és folyékony oltó!

Több mint 560 első díj!!!

Évi gyártás kb. 60,000 Alfa-Laval separator.

Árjegyzékkel, költségvetéssel, utbaigazítással
készséggel szolgálunk.

1018.

Horosz és Kupás

ezelőtt Meskó Z.

Kolozsvar, főtér 19. szám.

UJ! Női divat, vászon és confectio üzlet. UJ!

Ajánlják a mélyen tisztelt közönségnek **egész újonnan berendezett különlegességi raktárukat.** — Rendkívüli nagy választék. — Olcsó árak. — Figyelmes kiszolgálás. — Minták bérmentve. — Tennis flanellek 15, 18, 20 kr. Női bluzok, szoknyák, Czibelin gyapjukelme 120 cm. széles 75 krtól. — Gyermekekruháskákban gyári raktár. 1212

Gyümölcsfák. Őszi ültetésre ajánlunk minden fajtájú gyümölcsfát, nagy készletek a legjobb fajták tömeges ültetésére. Diszfák, gyümölcsstermő-cserjék, bogyógyümölcs, disznóvénny, gyönyörű gömbölyű akácok, gyümölcsujdonságok, alapozások stb. — Kizárólag a legjobb minőségű, egészséges gyökerű növényeket küldenek a megrendelőnek. A jó minőségért felelősséget vállalnak. Gyümölcspark és kerti berendezések elvállaltatnak. Fölvilágosítás gyümölcsügyben díjtalan. — Katalogus ingyen és bérmentve. 1234

FISCHER és TÁRSA faiskolák, NAGY-ENYED.

Nélkülözhetetlen minden mezőgazdának, szarvasmarha, s ló-tulajdonosnak, juh és sertésenyésztőnek valamint minden kisgazdának, a főrvényesen védett

„Étvágy“ szászsebesi takarmányfűszer- és hizlalószert, mely egy régi gyógyszerészeti utasítás szerint jótállás mellett, tisztá és eredeti, valódi minőségben, kizárólagosan csak

MEISE LAJOS

vegyészeti gyáraiban Szászsebesen (Erdély) és Regensburgban (Bajorország)

készül állatorvosi felügyelet alatt. Budapest, Bécsben, Párisban, Londonban, Brüsszelben és Hamburgban megtartott kiállítások alkalmával mindenütt a legnagyobb kitüntetések, díszokmányt, érdemkeresztet és a nagy arany-érmet nyerte.

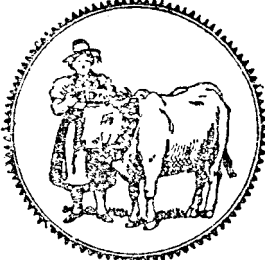
A szászsebesi „ÉTVÁGY“ takarmányfűszer a hanyatló étvágyát emeli a meglevőt fokozza; a takarmányt ízletesebb és emészthetőbbé teszi; a sertéseket gyorsan hizlalja, gyorsítja a vágómarhák hizását; a növényekállatok felnevelését elősegíti s az összes háziállatokat jó egészségben tartja. — Használatának csekély költsége dúsán megkerül. — **Fényes eredményekről számos elismerő levél tesz tanúságot.** — A valódi „ÉTVÁGY“ szászsebesi takarmányfűszer csakis fél kgos eredeti csomagokban kerül forgalomba.

Egy csomag ára 90 fillér. Egy 9 csomagot tartalmazó postaküldemény ára bérmentes küldéssel 8 korona utánvét mellett. — Ismertetés és használati utasítás minden küldeményhez lesz mellékelve.

Az összes megrendelések intézendők:

Meise Lajos szászsebesi vegyészeti-gyár központi elárúsító irodájába Budapest, VI. ker., Nagy János-utca 5. szám.

„Kolozsvaron kapható: HAVAS ÁRMIN úrnál“ 1221

Ganz és Társa vasöntő és gépgyár részvénytársaság

LEOBERSDORF. BUDAPEST. RATIBOR.

Városi üzlet Budapest, Ferencziek tere 2.

Ajánlja:

Hengerszékeit (Mechwart szabadalma) darálás-, felbontás-, kiörlés- és simára őrléshez, önműködő lisztkeverő gépeit, hámozó-, koptató- és egyéb malomgépeit, mint felvonókat, szitákat, szállítócsigákat-, zsákfelvonókat-, detacheurök- és egész malomberendezéseket.

Turbinákat, forgó ekéket gőz-, petroleum- és electromos hajtással.

Electromos világítási és erőátviteli telepeket. Mindennemű kéregöntvényt.

Bánki rendszerű benzin és petroleum motorokat és locomobilokat.

1017

Az 1900-ik párisi kiállításon 6 nagy díjjal és 8 aranyéremmel kitüntetve

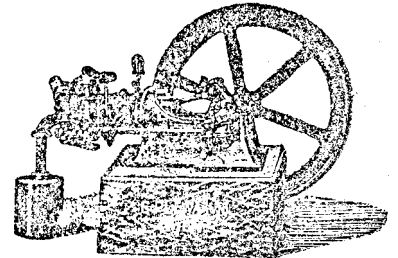
Árverési hirdetmény.

A csálai és baraczkai állami szőlőtelepek feles terményeinek eladására árverést hirdetek. Eladás tárgyát képezik: Csálatelepen 2000 mm. őszi szalma, 1200 mm. zabszalma, 300 mm. őszi polyva, 12000 kéve tengeri szár. Baraczkán: 2740 kgr. I. oszt. magköles, 9000 kgr. buza és zabpolyva, 3700 kéve tengeri szár és 2 drb. mustra igás ló.

Az árverés **Csálatelepen f. évi december hó 14-én d. e. 9 órakor, Baraczkán f. évi december hó 15-én d. e. 8 órakor** fog megtartatni. Tíz százalék bánatpénzzel ellátott zártajánlatok is adhatók be és részletekre vonatkozó ajánlatok is tehetők. Közlebbi felvilágosítások a telepek igazgatóságánál Aradon vagy a telep kezelősegtől szerezhetők.

Kosinsky s. k.
igazgató.

1250

Dénes B. Budapest, VI., Váci-körút 61.

BRAUNER és KLAŠEK utóda **PLEWA E.** mérnök cs. és kir. szab. gép- és motorgyárának magyarországi vizezárképviselése és raktára.

Legújabb rendszerű **BENZIN-, GÁZ-, PETROLIN- és GÖZ-MOTOROK** 2—100 HP. Benzin- és Petrolin-locomobilok 2—20 HP.

Ugyanezen motorok szívógáz-berendezéssel ellátva az üzemszerűt léonként és óránként 2—3 fillérral leszállítják. — Olcsó árak és kedvező fizetési feltételek. — Árjegyzék ingyen és bérmentve. 1249. II.

— Szolid vidéki képviselők alkalmaztatnak. —

„Baromfitenyésztés“

című képes hetilapból.

E szakfolyóirat felöleli a gazdasági és sportbaromfi-, éneklő és disznadár-, galamb- és háziállat-tenyésztési kérdéseket.

A baromfitenyésztés minden ágáról közölt nagyszámú olkkeit mindig a legjelesebb tenyésztők írják.

A lap hetenként 16 oldal terjedelemmel jelenik meg s az ország minden részében el van terjedve.

Szerkeszti. Hreblaynó Dodinszky Adó.

1149. Előfizetési ára: egész évre 8 korona.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII., Nap-u. 19.

Ullmann Ferencz Czim- és Czimerfestő.

Egyedüli erdélyrészi

Diszitó műterme, Horgany- és Érc-czimtábla Öntődéje.

Kolozsvar, Rákóczi-ut 14. sz. Telefon 471. sz.

Készít mindennemű horgany és érczöntésű felirat-táblákat, u. m. községjelző útjelző, tilalmi és egyes ajtó felirati táblákat a legjobb anyagból és kivitelben; valamint elvállal és készít: fogadtatások diszitéseit, egyleti, templomi és diszlobogókat bármily kivitelben, ugyszintén diszitési tárgyak, lobogók, czimerek stbik kölcsön is adatnak.

Vidéki rendelések azonnal intéztetnek. 1162

Mótor-benzint

minden fajsúlyban és mindennemű motorhoz alkalmasat jutányosan szállít a

Kőolajfinomító-gyár Részv.-társ.
brassói gyarából.

Megrendelések a brassói irodába intézendők.

Benzin adómentességére vonatkozó eljárás illetőleg, a kellő felvilágosítás ugyanott készséggel megadatik. 1032.

ERDÉLYI GAZDA

AZ „E. G. E.” TAGJAI INGYEN KAPJÁK.
ELŐF. ÁR: 1 ÉVRE 12 KOR., 1/2 ÉVRE 6 KOR.,
1/4 ÉVRE 3 KOR. EGY SZÁM 24 FILL.

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.
AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET ÉS ERDÉLYRÉSZI GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
KOLOZSVÁR, PETŐFI-UTCA 7. SZÁM.
MINDEN KÜLDEMÉNY ODA INTÉZENDŐ.

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:

A boritaladó leszállítása.	651
Az előbbi kiállítások és a XIV-ik erdélyrészi tenyészállatkiállítás tanulságai. IV.	652
Az erdélyi tyúkról <i>Hreblay Emil.</i>	654
A kisgazda vetőgépei. <i>Ifj. Sporzon Pál.</i>	655
Borjuk hizlalása. <i>Krenedits Ödön</i>	655
Tárca:	
Szántás villamos erővel. <i>Dr. D.</i>	652
Kisebb szakközlemények:	
Háztartás.	655
Irodalmi szemle:	
Könyvszemle. <i>É. E.</i>	656
Egyleti élet:	
Az Erdélyi Gazdasági Egylet Igazgatóválasztmányi ülése	656
Wegyes közlemények.	657
Piaci és vásári ártudósítások.	658
küldetések.	

A boritaladó leszállítása.

Az Erdélyi Gazdasági Egylet a boritaladó leszállítása érdekében indított gazdatársadalmi akció támogatása érdekében következő fölterjesztést intézte *Tallian Béla* földművelésügyi miniszterhez:

*Nagyméltóságú miniszter Úr,
Kegyelmes Urunk!*

Huszonnegy vármegye és kilenc szab. kir. város törvényhatósága fordult az utolsó 3 évben a képviselőházhoz és illetve a szakminisztériumokhoz kérvényekkel a boritaladó törlése, vagy legalább is leszállítása iránt. Egyletünk most, mint az erdélyi rész szőlőtermelő gazdái érdekeinek képviselője, azzal a tiszteletteljes kéréssel fordul Nagyméltóságodhoz, kegyeskedjék ezen kérvényeket képviselőházi tárgyalásuk alkalmából és attól függetlenül is támogatni s ezáltal a boritaladónak leszállítását lehetővé tenni.

Az ország legjelesebb borvidékein levő törvényhatóságok rámutattak a bor értékesítésének és a szőlőtermesztés kifejlődésének azon egyik kerékkötőjére, mely megnehezíti az új szőlőtelepítések helyzetét is, megnehezíti azt is, hogy a szőlőtermesztés jövedelmezővé tételével ez a magas kulturát igénylő termelési ág újra visszanyerje régi pozícióját. Ez a kerékkötő a tulmagas és aránytalanul kivett boritaladó. Vannak egyéb bajok is, melyek részint rajtunk kívül esnek, vannak olyanok is, melyeknek orvoslása megigértett, de maga ez az egy is olyan, hogy annak jelenléte már alkalmas a borfogyasztás igen nagy megdrágításával a bortermelés csökkentésére.

Kétségtelen, hogy ebben kell látnunk egyik okát annak, hogy hazarészünk szőlőtermesztése sem képes arra a színvonalra újra felemelkedni, melyen a filloxéra előtti időben volt. Pedig 1867-ben ez az erdélyi szőlőterület 46.989 hold volt, míg ma nem több 12.161 holdnál, az akkori bortermés 665 ezer hektoliter volt, a mai 190 ezer hektoliter csak. Hazarészünkben is volt tehát és lehetne tehát virágzó szőlőtermesztés, ha eltávolítanók azokat az akadályait, melyek fölvirágzását lehetetlenné teszik: ezek között első sorban az olasz bor beözönlését és a súlyos mértékű boritaladót. Az elsőnek — tudjuk — útja lesz vágva az új olasz kereskedelmi szerződésben; de a másik akadálynak, a rendkívül magas boritaladónak eltávolítása is elsőrangú szükség szőlőtermesztésünk, mezőgazdaságunk érdekében.

Hogy a boritaladó aránytalanul magas, azt mi sem bizonyítja jobban, mint a szesz adójával való összehasonlítása, amelynek eredménye, hogy az első osztályú borfogyasztási adóalapon 100 kg. cukor a borban 33 koro-

nával többet fizet, mint 100 kg. cukor a szeszben. Már pedig lehet-e vitatni azt, hogy a szesz a pálinkában koncentrált alakban a lakosság fizikai és szellemi állapotára nem romboló és lehet-e vitatni azt, hogy a bor egészséges, tápláló, üdörös a fizikumra? Ha végig nézünk hazarészünk szegényebb lakosságán, a pálinka rombolásának nyomait a falvakban nyomrólyomra követhetjük és mégis a pálinka fogyasztását az aránylag alacsonyabb szeszadóval maga az állam terjesztén s a borfogyasztást, a szőlőkultúrát maga az állam neheztelené meg? Nem vagyunk képesek ebben megtalálni a közérdek figyelembevételének megnyilvánulását.

De egy másik jelentős körülmény, amely a boritaladó igazságába vetett hitet kell, hogy megrendítse, az, hogy a szőlőtermelő gazda a mai adózási rendszer szerint szőlője után kétszeresen lesz adóval megterhelve. A szőlőterület már eredetileg is a legnagyobb, 10'06 forint tiszta hozadék alapján van megadóztatva, míg a szántóföld például csak 4'61 forint tiszta hozadék alapján. Miért fizetheti a szőlősgazda azt a nagyobb adót, ha nem azért a bortermelésért, mely átlag több értékű a búzá-nál! De ha már egyszer megfizeti a nagyobb értékű föld nagyobb értékű hozadéka után az adót, akkor valóban nem egyformán oszt az az igazság, mely azt megegyszer adó alá veszi.

Mert legyünk azzal tisztában, hogy a boritaladó első sorban és legnagyobb mértékben a termelőt sújtja. Ha a bor az életfontartáshoz nélkülözhetetlen cikk volna, akkor adója a fogyasztókönözönség terhe volna; de mert a bor elvégre mégis csak luxuscikk, azért a magas boritaladó a bor fogyasztásának korlátozására vezet azáltal, hogy a fogyasztók a bor helyett olcsóbb szesz italokhoz fordul azáltal a bortermés kelete csökken, s noha a fogyasztó által szereshető bor az italadó miatt drága lesz, a termelő által elérhető ár mégis, és éppen emiatt is alacsony, aminek aztán elmaradhatatlan következménye a bortermelés pangása, a szőlőtermelés terjedésének megakadása.

Ha összevetjük azt a pénzügyi érdeket, mely a mai boritaladóhoz fűződik azzal a közgazdasági érdekekkel, mely annak leszállítását kívánja, okvetlenül ez utóbbinak kell lenyomnia az első, nemcsak azért, mert hiszen annál 14-15 millió koronánál, mely az államnak a boritaladóból évi bevétele, több bevétel lenne elérhető azzal, ha a szőlőtermesztés akadályának elhárításával a szőlőtermesztés valóban kibontakoznék s így a földadózás legértékesebb kategóriája növekednék, hanem főleg azzal, hogy a szőlőtermelés sok fölösleges munkaerőt tudna az országban lekötöni, több, a bortermeléssel összefüggő foglalkozási

Lóhermagot

(Vörösherét),

Lucernát, és egyáltalán

Gazdasági magvakat

legmagasabb napi áron **vesz**

Mauthner

Ödön

cs. és kir.

udvari

magkereskedése

Budapestben,

VII., Rottenbiller-utca 33. sz.

Ajánlatok, melyekben a mennyiség is ki-tüntetendő, minták kíséretében kéretnek.

A cég árjegyzékeit kívánatra ingyen és bérmentve küldi.

Minden gazda kérje be most megjelent, 60 oldalas, sok ábrás

őszi és téli árjegyzékünket.

Minden gazda tájékozódjék ez árjegyzékből minden anyag, eszköz- és gépszükségleté-nek beszerzése előtt.

Minden gazda bizalommal forduljon szövetkezetünkhöz, mert nemcsak a közös célt, hanem saját érdekét is ezzel mozdítja elő.

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete

Budapest, V., Alkotmány-u. 31. szám.

ágot tudna föllendíteni és újra megnyitna egy, valamikor nagyon jövedelmező termelési forrást gazdáinknak.

Mindezen okok következtében bortermelő gazdáink érdekében kérjük Nagyméltóságodat, kegyeskedjék odahatni, hogy a kérvényező törvényhatóságoknak és szaktestületeknek a boritaladó leszállítására irányuló kérelme teljesíthessék, s nevezetesen, hogy:

1. A boritaladó jelenlegi magasságának felére szállíttassék le;

2. A boritaladó az eddigi aránytalan és igazságtalan adózási kulcs helyett egységesen állapíttassék meg, amely célból az adó magánál a termelőnél, a mustra legyen kivetendő;

3. A boritaladó fizetésének kötelezettsége alól a termelők a saját és családjuk által elfogyasztott bor után oldassanak föl;

4. A boritaladó beszedése ne legyen bérbeadható;

5. És végül: a boritaladónak ezen reformja azelőtt létesíttessék, mielőtt a fogyasztási adók kezelése a városokhoz és községekhez utaltatik át.

Kérésünket Nagyméltóságod figyelmébe és jóindulatába ajánljuk.

Az előbbi kiállítások és a XIV-ik erdélyrészi tenyészállatkiállítás tanulságai.

IV.

Az 1888. évi VI-ik kiállítás ismertésekor a következő bírálókat irtam:

A kiállítás rendezése és megnyitása szokatlan csendben — és az ügy komolyságához mért ünnepélyes hangulat mellett történt. A megnyitó beszéd röviden és igaz színekkel ecseteltelte helyzetünket, kiemelve az állattenyésztés fejlesztésének nagyfontosságát, mely nélkül az erdélyi részek gazdasági fejlődése és a mezőgazdák helyzetének javulása, a mai viszonyok mellett nem várható. Ez olyan valóság, melyet valahára meg kell értenünk.

A kiállított tenyészanyagok tanulmányozása közben bő alkalmunk nyílt gondolkozni

a felett, hogy vajjon haladtunk-e ezideig állattenyésztésünkkel valamely cél felé, avagy még mindig a véletlen esélyei irányítják és szülik a meglévő állapotokat? Valóban kényes és fontos kérdés ez, melyre csak alapos körültekintés — valamint állattenyésztésünk minden ágának beható ismerete és a kiállított csoportok összehasonlító bírálatát után adhatunk választ.

A látszat sokszor csal, s most is, ha a kiállítást általában tekintjük, gazdának, szépnek és sok tekintetben sikerültnek kell azt mondanunk.

Mit se vonunk le tehát a kiállítás értékéből az által, ha nem egyedül a látottakról fogunk beszélni, hanem figyelmet vetünk arra az esetre is, hogy következetesebb és céltudatosabb tenyész eljárás mellett mit lehetett vagy mit kellett volna a mostani kiállításon látnunk, mert dologértő ember csak nem fogja tagadni, hogy a mi nálunk ma még a jövőé, az már régen lehetne a múlté

Ebből az elvből indulva ki, nem hagyhatjuk érintetlenül sem a tenyésztők hibáit, sem azon tényezőket, melyeknek együttes hatása alatt már ezideig módosulni, javulni kellett volna az állapotoknak.

A tenyésztők legfőbb hibája mindenesetre az, hogy többé-kevésbé elfogultak a saját tenyésztésük iránt s ha be is látják egyszer-egyszer elmaradottságukat, minden más körülményből magyarázzák azt, csak a valódi, ha nem is mindig az egyedüli, okból nem.

Kiállításunkon alkalmunk nyílt azon örövendetes megfigyelést tenni, hogy legtekintélyesebb tenyésztőink e régi, merev és egyoldalú álláspontjukból sokat engedtek. Már látszik, hogy kezdenek kibontakozni, szélesebb látókört keresnek, komolyan átgondolt alapon teszik összehasonlító bírálatáikat s az elmúlt évek, az eddig rendezett állatkiállítások tanulmányaival egyetemben, megteremtették az alapot ahhoz, hogy ma már minden művelt tenyésztő egy határozott és viszonyainak leginkább megfelelő tenyész célért lelkesül; az eddig szerzett tapasztalatok alapján tanulmányokat tesz, hogy kitűzött célját annál biztosabban elérhesse.

Ez a tér az, a melyen első sorban haladást észleltünk és ez elég garancia arra, hogy rövid pár év alatt tenyésztőinknek ezen határozott törekvése, fényes sikerhez fog vezetni. Hogy milyen irány felé hajlik ez a törekvés, arról az egyes állatcsoportok megemlítésénél fogok szólni.

Áttérve most azon tényezőkre, melyeknek együttes hatása alatt állattenyésztésünk gyorsabban és eredményesebben fejlődhetik: első sorban is az állatkiállítások rendezésének nagy fontosságát emelem ki. Bármily hangtalanok és keresetlenek a mi kiállításaink, mégis csak ezek kepezik az összehasonlító tanulmányok legjobb forrását. Itt nyer életet a nemes ambíció, haladni a jobb irány felé. Itt nyeri el a tenyésztő megérdemelt jutalmát: a közelismerést. Nagyon téves úton járnak azok, kik azt hiszik, hogy az erdélyi részekben eddig rendezett állatkiállítások nyomtalanul tűntek el s nagyon helytelenül járnak el azok a »nagyok« kik felénk se néznek akkor, mikor küzdelemmel és nagy fáradsággal előállított és összehozott javainkat a nyilvánosság elé állítjuk. — Honnan érdemeljük ezt a fel sem vevést, nem tudjuk, de annyi bizonyos, hogy az a késedelmes érdeklődés nem fog minket gátolni a kiállítások rendezésében és azoknak okszerű felhasználásában.

A második és szintén igen fontos tényezőnek tekintem a kiállításokon megejtett szakszerű bírálatokat. Nem láttam még olyan kiállítást, ahol a bíráló bizottságok működése ellen panasz ne hangzott volna fel: némelykor igazságosan, de a legtöbbször igazságtalanul. Akár ez, akár az legyen az eset, a hír mégis csak terjed, s miután mindig az beszél legtöbbet és az haragszik, akinek nincs igazsága: a közvélemény rendszeren félre van vezetve. Természetesen a kiállítás jó hírének és a bírálók tekintélyének rovására. Ez pedig így nem jól van, mert a mi kevés közönségünkben — habár minden igaz ok nélkül — sokan elidegenednek a kiállításoktól, a mi nem csak az idegenkedőknek, de mindnyájunknak kár.

A jól össze alkotott bíráló-bizottság szemel előtt rendszeren sokkal magasabb cél

AZ „ERDÉLYI GAZDA“ TARCAJA.

Szántás villamos erővel.

A földmivélés az emberiség kulturájával szerves összefüggésben van, kiviláglik ez már nyelvészokásokból is. A rögöt termőfölddé változtatni annyit tesz, mint azt kultiválni és így beszéltünk a mezőgazdaságban rét, erdő, kert és talajmivélésről általában. A talaj megmivélése által megszűnik annak vad, sivatag volta. Az eke volt az az első házi eszköz, melynek segítségével a néptörzsek a kóbor-vándor életet abbahagyva, megtelepedtek; nagy szerepe van a mondák és történetekben és a népek fejlődésének főbb mozzanatait, szellemi alapjának folytonos változása és munkaképességének fejlődése jelzi. A legrégebbi formájától és annak változataitól, a melynek képeit érmeken, falidiszeken úgy Egyiptomban, mint Görögországban és Olaszországban megtaláljuk egészen az elektromos ekéig, óriási a haladás, az amit a mai kor nagy és fárasztó munka útján ért el. Tehát nem a véletlennek köszönhető, hogy a

dynamok reversibilitásának — ami az elektromos erőátvitel alapja — megismerése, a munka ily formában való alkalmazása, először a mezőgazdaságban használtatott. Az új kulturában a földmivélés újból a vezető szerepet játssza!

Az elektromos erőátvitel első kísérletét, vagyis a dynamogép hajtását egy másik dynamoval, a bécsi világkiállításon, 1873-ban mutatták be, addig absolute nem ismerték az erő ilyféle átvitelét és csak pusztán véletlennek köszönhetik, hogy erre reá jöttek. Igaz ugyan, hogy Popper József már 1862-ben klasszikus hasonlatossággal és szakértelemmel megírt dolgozatot nyújt be a bécsi tudományos akadémiához, melyben nemcsak az elektromos erőátvitel lényegét magyarázza, hanem annak óriási kulturfejlődési hatását látnoki szemmel hirdeti.

Mai napság, az elektromos nagy és városi vasúttal idejében, a Niagara és más vizesések kihasználása, melyek számos várost világítással látnak el, Popper József mérnök, akinek mindez már 40 évvel ezelőtt lelkivilágában már élt, megőrülhet annak, hogy álma beteljesült.

E gondolat fejlődése, létesítése nagyon lassan haladt előre, de már 1878-ban megta-

láljuk az elektromos erőátvitel alkalmazását a mezőgazdasági iparban, még pedig Chrétiens et Felix sermaizi cukorgyárában, ahol ugyanis a répalerakodást elektromosság végezte.

A répa a mezőkről csatornákon keresztül csolnakokon szállíttatik a cukorgyárhoz, ahol elektromotoros paternoster emelőmű segítségével emeltetett a feldolgozó helyiségekbe. Az üzemi költség reduktója a régebbi módszerekkel szemben körülbelül 40%-ot tesz ki. Ezen eljárással naponként 500 tonna vagyis 1.000.000 kilogramm répa volt felemelhető.

1879-ben fentnevezett gyárosok elhatározták, hogy az elektromos szántást bevezetik. Ezen elhatározás onnan magyarázható, hogy a rövid gyár üzem után a gőzgép nem dolgozik, és épp ezért a többi időt sem akarják kama- tozatlanul hevertetni, mondhatni kitűnő gazdasági gondolat. A gőzgép egy Gramme-féle dynamot hajtott, az áramot pedig mintegy 900 méternyi távolságban levő mezőségre izolált kabelekben vezette. Egymással szemközt két mozgókocsi állott, mindkettő dynamoval felszerelve, a kocsikon kis transmissiók mű és egy dob volt szerelve, a melyre egy drótkötél

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank R. t.

Teljesen befizetett alaptőkéje 1.200.000 korona.

Kolozsvárt, Mátyás- király-tér, 7. sz. saját házában.

Betéteket előnyös feltételek mellett fogad el könyvecskékre, vagy folyószámlára és azokat felmondás nélkül fizeti vissza.

Váltókat olcsón számítól le.

Előleget ad értékpapírokra és kézi zálogra.

Jelzálogos kölcsönöket nyújt földbirtokokra és kolozsvári házakra. Törlesztési kölcsönöket közvetít a Hazai Takarékpénztár részére.

Árúraktárai (a pályaudvar mellett) olcsón kezelik a betárolt árukat és azokra előleget adnak. Ugyanott kölcsönzások is kaphatók.

Ugyanotta

The Gresham Életbiztosító Társaság Vezérügynöksége.

(1007.)

lebeg, hogy sem bárkinek is érdemtelenné díjat, vagy elismerést akarjon juttatni, mind a mellett én azon a nézeten vagyok, hogy ha csak lehetséges, jó a kételkedőket megnyugtani. E végből nagyon ajánlom, hogy a jövő alkalommal, ha már általánosságban nem hozhatjuk is be az oktató bírálatot, legalább a kivételes eseteknél, midőn panaszok merülnek fel, — kellő szakzsérséggel, méretek stb. alkalmazásával vétessék az foganatba. Talán nem tévedek, ha azt hiszem, hogy ezen eljárás által tenyésztőinknél a bizalmat növeljük, s a mellett, hogy egy-egy vitás eset szakzszerű eldöntése mindig érdekes mozzanatot fogja képezni a kiállításnak, a bírálóbizottságok ítélete is nagyobb megfontolással fog történni.

A harmadik tényező, melyről szólanom kell, a bikavásárlásokra vonatkozik. Mindenki tudja, hogy a mezőgazda törekvéseinek is az a végcélja, hogy productumait biztosan és lehetőleg méltányosan adhassa el. Az is közdomású, hogy néhány év előtt, tenyésztésünk végtelen nagy hátrányára mily nagy hiányában voltunk a jó tenyészbikának. Ez az állapot azóta némileg javult, de távolról sem annyira, hogy gondoskodásunk tárgyát ne képezne.

Amikor ezek a hiányok hiteles statisztikai adatok alapján először nyilvánosságra jutottak, a földmivelési miniszterium útján megkezdődött az állami gondoskodás, felállított a tordai bikatelep és kezdetét vette a bikavásárlás.

A nagyobb tenyésztők sőt a tehetősebb kisbirtokos osztály is, a bika növelésre adta magát. Akkoriban a tenyésztőknek kifizette magát ez a művelet, de az állam részéről majd a bevásárlással megbízott egyének szakavatatlansága majd más körülmények folytán igen nagy áldozatokkal járt a gondoskodás ezen módja. Az ügy intézői haboztak, majd ezt majd azt bízták meg a bevásárlással, az eredmény azonban mind a tenyésztő gazdákra mind pedig a kitűzött cél valóítására kedvezőtlen volt. Megszorításokkal és túlszigorú követelésekkel próbált tehát szerencsét az állam, de ezen intézkedések ujából a tenyésztők

súlytották s végzetessé váltak úgyannyira, hogy pár év alatt tömegesen visszaléptek a bikanöveléstől. Mind ezt a bevásárlásoknál követett célszerűtlen eljárások okozták. Nem sorolhatjuk el, hogy mi minden történt itt néhány év alatt, de az bizonyos, hogy e rendszertelenség megszüntetésének immár elérkezett az ideje. És úgy látszik, hogy ezen a téren az iskolai évek csakugyan elteltek, tehát lehet rá kilátásunk, hogy tartós javulás áll be és megfelelőbb rendszer lép életbe.

Kiállításunkon a régi korlátokat lehulani láttuk; a vásárlásoknál a mérőszalag eltűnt, — reméljük hosszú időre — az életkor se jött oly szigorúan tekintetbe, mint az utóbbi években s így nem kellett a tenyésztőknek az alku helyett megelégedni az ilyenféle kifogásokkal: „Hja kérem, félcentiméterrel törpébb, két hónappal öregebb stb. mint a hogy bevásárlási útmutatásban írva van.”

Jó takaródzó volt ez, legalább nem kellett a tenyésztőt felvilágosítani arról, hogy a megvételt miféle alakulási hiba akadályozza. Így aztán terjedhetett és bujkálhatott a sötétség, napvilágot csupán a mérésekre vonatkozó utasításoknak kellett látni.

Ezen a korszakon most szerencsésen átjutottunk, miután úgy hírlük, hogy ezentúl nem minden megyében más felfogású és más befolyások alatt álló közeg fogja tenyésztőinktől a bevásárlásokat eszközölni, hanem az egész erdélyi részekre néhány kiváló szakember bizatik meg.

Nem lehet célunk egyeseket magasztalni, de a közös cél megköveteli, hogy különösen a bikavásárlásoknál kiprobált szakemberek működjenek, még pedig minden egyes ilyen szakember lehetőleg nagy területen. Az első tekintetre kevesen látják, hogy mily nagy hasznára válnék ez szarvasmarhatenyésztésünknek. Ez esetben nagy területeken egy nézet érvényesülne, a bevásárló mindig a valódi magasabb szempontból indulva ki, ehhez mérné követelését a bevásárlandó állat alakulásai iránt; a tenyésztők nagyrésze hamar felismerné ezeket és együttesen oda törekednének, hogy a támasztott igényeknek megfelelő anyagot állítsanak elő.

Látható, hogy ilyen módon ezek az egyének hivatásuk teljesítése alatt a tenyésztésnek irányt jelölnek s így az egyes tenyészetekben is annyira nélkülözött egyöntetűséget lassanként működésük egész területén megteremtének; a tenyésztők sem állnának minduntalan más-más követeléssel szemben s a már egyszer kitűzött tenyésziránytól nem kellene ide oda kapaszkodniok.

Azt hiszem, hogy ezt a nézetet tovább indokolnom felesleges, lehetne ugyan még úgy e mellett, mint az előbb mondottak érdekében sok érvelést elősorolni, de be fogja látni mindenki, hogy ha tenyésztőink működését nem az elfogultság, hanem a gondos körültekintés vezeti, — ha kiállításainkat törekszünk minél tanulságosabbá tenni, az ott látottakat hasznunkra fordítani és a kételkedőket érvekkel meggyőzni, — s végül, ha a tenyészbikák bevásárlásánál az anyag minőségét illetőleg egy cél felé törekszünk: az adott viszonyok között végtelen sokat fogunk lendíteni állattenyésztésünk fejlődésének ügyén.

Legyen most ennyi elég az általánosságokból, térjünk át a részletekre.

A tenyészállatkiállításban bemutatott összes állatok, nyolc osztályba soroztattak, mi azonban csak négy osztályról emlékezünk meg, miután nálunk a tenyésztők főgondjait a ló, szarvasmarha, juh és sertésenyésztés képezi.

Bevett szokás szerint első helyre teszem a lovakat.

Huszonkilenc kiállító 112 darab lóval jelent meg. A kiállított anyag zömét négy ménes adta. Mint tudva van, ménesbéli lótenyésztésünk a harmincas évek óta folyton az angol vérből táplálkozik; ez ugyan drága csemege, de hát kedvelt, divatos jószág. Éppen olyan tulajdonságai vannak mint a csemegének: ha jó, igenis jó; ha rossz, igenis rossz; általában pedig igen könnyen romlik. A hasonlatok rendesen sántikálnak, hanem a tenyésztés szempontjából nem tudom másként jellemezni az angol telivér lovat. Egyet azonban tudok s ez az, hogy a legszebb erdélyi méneseket tönkre tette, még pedig a nélkül, hogy

fel és lehengethető. A drótkötelek mindegyike egy ekét húzott. Az ekék a két kocsi közötti mozgása közben kettős szántást végeztek, ha bizonyos számú barázdát felszántottak az ekék, a dynamok a szántómozgásra merőleges mozgást, — vagyis tovább mozogtak — végeztek. A munka igen gyors volt, percenkint 20 métert haladt az eke éppen olyan hatástokkal mintegy Fowler féle 6 lóerejű gőzeke.

A következőkből igen tisztán kiviláglik, mily nagy előnyük van a dynamoekéknek a gőzekek fölött: A nehéz lokomobil igen gyakran nagy útat tesz a mezőn, a mi munkát, vagyis kőszént és vizet igényel és pedig annál nagyobbak a segédköltségek, minél dombosabb a beszántandó terület. A sokkal könnyebb trolleyk, pedig a sinnélküli vonatokhoz hasonlóan, nemcsak önmagukat, hanem az ekéket is elszállítják a kívánt területre, ahol a fentjelzett szántási mód megkezdődhetik. Az áramvezetés vagy kábel útján, vagy pedig könnyen szállítható felsővezetékekkel történik, hasonlóan mint a katonai távirónál.

Igaz ugyan, hogy sok tapasztalatba került, amíg az elektromos ekét előnyösen alkalmazni tudták. Manapság számos, különféle elektro-

mos rendszerű ekék állanak a gazdák rendelkezésére, sajnos azonban csak a jobbmódúaknak. Ezen különböző rendszerű elektromos ekegarnitúrák, úgy kivitelben, mint hatásképességükben versenyeznek egymással.

Egyik német cég gyárt oly garnitúrát, ahol egy motor van, a másik pedig olyant két motórral. Az első típus könnyű, laza és sík, a második nehezebb és dombos talajra használható. A könnyű talajra használt típusnál csak az egyik kocsin van dynamo, egy kötél-dobbal, az ellenkező oldalon levő kocson csak kötél-dob van. E két kocsi között mozog ide oda az eke.

A másik elektromosmű oly garnitúrát gyárt, ahol hat motorkocsi van, 500 méternyi távolságban felállítva.

Gépgyárak is bevezetik üzemükbe az elektromos ekegarnitúrák gyártását, ami mellett bizonyít, hogy az elektromos eke sokkal előnyösebben használható, mint a gőzeke. Az ily ekék mozgatására egyen, váltakozó és forgóáramot használnak, aszerint, milyen az áram az illető gazdaságban.

Természetesen az egy motorosrendszerek kisebb hatásokkal dolgoznak, mint a kettős

mótoros garnitúrák, mindamellert jobban kedvelik az első típust; középbirtokokon igen gyorsan tért fog foglalni ez a típus, míg a nagybirtokokban inkább a kettős mótoros típus már nagyobb hatásképességénél fogva fog bevállani. Csodálkozásra méltó, hogy az elektromos eke ma már nemcsak az európai és amerikai kulturálmokban van bevezetve, hanem Afrika (Algír) Ázsia talaját is már turja. Könnyű kezelhetőségüknek köszönhetik, hogy a szőlőtalajokban is használják, sőt a répa megművelésénél is folynak a próbakísérletek.

Óriási előnnyel bír a talaj e módon való megművelése abban az esetben, ha vizierő áll rendelkezésre. Porosz-Szilézia egyik nagy uradalmában a vizierő két turbinát hajt 100 lóerővel, ez pedig a primár-dynamot, amely háromphasitú áramot szolgáltat. Ezen primárgépből ered az az áram, mely a tejgazdasági gépeket, a cséplőgépet és az ekéket hajtja. Ámbar az áramnak életveszélyes nagy a feszültsége — 1500 Volt — több évi üzemhasználat dacára baleset még nem történt.

(Vége következik.)

Mindennemű, vízben oldható és szavatolt beltartalmú **mütrágyafélék**, ugyint: csontliszt és ásványi **superfoszfátok**, valamint a tavaszi vetések trágyázására alkalmas különböző: nitrogén és káli tartalmu superfoszfátok és chilisalétrom a legjobb minőségben és a legkedvezőbb feltételek mellett kaphatók a:

Zalathnai Kénkovand-Ipar Részvénytársaságnál

Központi irodája: BUDAPESTEN, IV. ker., Mária Valéria-u. 7. sz., a hová a rendelések és mindennemű kérézősködések intézendők.

Rendeléseket készséggel elfogad és közvetít az Erdélyi Gazda közvetítő osztálya. A gyár árjegyzéke lapunk minden számában található!

kárpótlásul az összes lóállomány testnagyságán és régi hibáin valamit korrigált volna, hogy ezeknek nagyobb gyorsaságot, tartósságot és szilárdságot kölcsönzött volna.

Ezeknek elmondása után különösképpen fog tetszeni, hogy én mégis nagyra becsülöm a telivér tenyészetet; pedig valóban becsülöm, mert jól tudom, hogy nem ő a hibás, hanem az, aki céltalanul használta, mert hát régi példaszó: „a jóból is megárt a sok“, már pedig nálunk a telivérből nem csak sok, de sok rossz is volt.

Ezeket előre bocsátva, sokkal feltűnőbb lesz az a határozott haladás, melyet a bemutatott méneseknél észleltünk. A tömeges formástest, az alakulások korrektsége és a kiegyenlített magas fokozat áll ezeknél a méneseknél.

A csonthibák és szembajok, melyek néhány jó nevű ménest csak a közelmúltban segítettek a végpusztulásra, a bemutatott tenyészetekben nem észlelhetők és hiszszük, hogy ha ezek a szakértellel vezetett tenyészetek ezentúl is az eddig követett irányban fejlesztetnek, jó hírük csak növekedni fog.

Az egyetlen ménes díjat, most is, mint a IV. tenyészállatkiállításán, a br. Wesselényi Miklós ménese vitte el. Nagyon emeli ezt a ménest a szép formák mellett az a rendkívüli mozgékonyaság, mely egyes egyedénél nyilvánul; a többi ménesekben is meg vannak ugyan ezen jó tulajdonságok, de mindeddig nem jutottak olyan fokra, mint ennél.

Az angol félvérek csoportja is, válogatott példányokat tüntettek fel, persze majdnem kivétel nélkül fél vagy még ennél is kisebb angol vérben tenyésztve. Tiszta erdélyi lovat csak br. Orbán Ottó mutatott be; tömött, formás állatok ezek, annyi tözzel és mozgékonyasággal, mennyit az angol vérben tenyésztetknél soha sem fogunk kapni. Kár ezért az anyagért, hogy napról-napra fogy, s még nagyobb kár az, hogy olyan anyagnak kénytelen a helyet átengedni, a mely vele sem a munkaképesség tekintetében, sem a tartósságban versenyezni nem képes.

Általában tenyésztőink a nagy tömeges testű állatokat keresik és a legtöbbször még a kényesebb természetű hibákat is elnézik a testi tömegért. Mi nem helyeselhetjük ezt az irányt, noha igen jól tudjuk, hogy a nagy lovat aránylag jobban megfizetik és keresettege is nagyobb, mint a kicsi, de nem minden lovat növel eladóra a gazda, sőt ha még így lenne is, a régi erdélyi ló becses tulajdonságait gondos tenyésztés által oda lehetne fejleszteni, hogy értékben is túlhaladná a mai nagyon is vegyes anyagot.

Ha nagyobb méneseink egy része eltérne egy kissé a telivér ménektől és jobb, nehezebb ménnek használata által valamivel közönségebb, de annál tartósabb és használhatóbb hintós lovak tenyésztését tűzné ki célul, sokkal több anyagi hasznót biztosíthatna magának, mint a mai irány mellett, amikor 10 telivér csikó közül 1—2 darab válik be, a többi pedig nagyjából, mint született koldusrontja a ménes jó hírnevét.

A kisebb birtokosok és gazdatisztek szintén helyesebb nyomon járnának, ha a nagyobb ménesek mustrái helyett, a közönségebb, de tisztább és jobb erdélyi anyagot vennék gondjaik alá. Ezen az anyagon nem sokat kell javítani, hogy kitűnő félnehéz hintós és könnyű kocsi-lovakat adjon, Mindenki tudja, hogy az ilyenféle ló ma is keresett és elég jól fizetik, hát ha még gondosabb tenyésztés által a mellső részeket, főleg a martáját kissé emelhetjük. Igaz, hogy ez nem könnyű feladat, mivel nálunk az állami ménesek között kicsi erre

a célra a választék, lévén nálunk is a hátsó részek túlnöttege általánosan elterjedve.

A megyei lótenyésztési bizottságoknak kellene ebben az ügyben együttes megállapodás alapján lépéseket tenni; utalni kellene az erdélyi közönségebb anyagnak ezen általános hiányára és arra, hogy ugyanezen hiányok az állam által rendelkezésre adott közönségebb ménlovaknál is általánosak. Tekintettel továbbá arra, hogy majdnem minden kerületben van egy-két kisbirtokos, a kinek 5—10 darab nehezebb anyakancája van, s a ki nem akar telivér mént, de nem neki való sem a lipicai, sém a Gidran Amati, sem a Mehemed-Ali stb. kellene ezekhez a jobban tartott nehezebb kancákhoz egy-egy jobb Nonius, Furiosa stb.

Szóval nem kellene olyan kényszerhelyzetben tartani a kisebb tenyésztőket, mint ma sok helyen vannak, t. i., hogy vagy meg kell neki elégedni egy tizedrendű telivérrel, vagy pedig érdemesebb kancáit apró és teljesen nem megfelelő ménlő alá kell adnia. Ilyen viszonyok között a lótenyésztés terén, a tehetősebbek haladhatnak ugyan, de a gazdasági lótenyésztés emelkedni soha nem fog.

Mindezeknek végeredménye az, hogy a kiállítás ló-osztálya igen szép volt, a ménesbeli tenyésztés határozott haladást mutatott, de gazdasági lótenyésztésünk nem tudta magát képviseltetni; és innen van az, hogy ha ma elindul valaki egy pár jó Erdélyben nevelt hintós lovat venni, nagy darab földet kell bejárnia, amíg ilyet talál.

A kiállítás szarvasmarha-osztálya volt a leggazdagabb, a minek méltán örvendünk, miután ez a tenyészág nálunk a legfontosabb. Tiszta magyar erdélyi fajta 104 drb. s ezek közt 98 tenyészbika — mutatott be. Ezzel szemben idegen fajtájú szarvasmarha 21 drb., bivaly pedig 14 drb. hozatott.

Az érdeklődés tárgyát mindenekfelett a hazai szarvasmarha-osztály képezte. Tulajdonképpen gulyabeli collectiónk nem volt, de azért vagy tizenkét nevezetesebb gulyából láttunk csoportokat. Külön-külön átnéztük ezeket s egyelőre röviden csak annyit jegyzünk meg, hogy voltak jók, kevésbé jók és rosszak.

Egyik helyen az anyag jó, de a fellődés hiányos; más helyen az agyagba nincs még kellő típus, avagy éppen olyan alakulásokat találunk, a melyek mostani fogalmaink szerint hibásak és disztelenek. Négy vagy öt csoport kivételével minden bemutatott tenyészetnél fővonásként tűnt fel az egyenlőség hiánya, mintha ezen tenyészetek most hevenyében alakítottak volna. Az eset azonban nem ez, mivel a tenyészetek egytől-egyig régiek, csak a tenyésztők nézetei tértek el a helyes iránytól. Mindenki a maga izlését követve, bizonyos összevisszaság nyert tért, mely nagyon kellemetlen benyomást gyakorol a szemlélőre. Miután pedig ez már nem éppen új jelenség, sőt már a IV-ik tenyészállatkiállítás alkalmával is élénk vitákra szolgáltatott alkalmat, most anélkül, hogy erre valamely különös módon kellett volna gazdáinkat figyelmeztetni, magától előtűnt és szakszerű megbeszélés tárgyává lett.

(Folytatjuk.)

Az erdélyi tyúkról.*

Nagy érdeklődéssel olvastam mindenkor az »Erdélyi Gazda« hasábjain *Geltch* urnak a kopasznyakú tyúkról irt többrendbeli cikkét

* (Nevezzük a kopasznyakú, csupasznyakú, pucérnyakú tyúk helyett egyszerűen és jogosan »erdélyi tyúknak«.)

s az abban foglaltakat annál inkább tudom méltányolni, mert magam is nagy barátja vagyok ennek a még mindig kellően nem méltányolt *kitűnő tulajdonsággal bíró fajtának*.

Az »Erdélyi Gazda« legutóbbi számában ismét egy közérdeklődésre méltó cikket közöl *Geltch* úr tollából, amelyet nagy figyelemmel olvastam. Mivel azonban a sok igazság közt, amit e cikkben feltalálok, két tévedést találok, kötelességemnek tartom az igazság kedvéért ezt a jöhiszemű tévedést helyreigazítani.

Az egyik dolog az, mely oly színezetet ad az állami baromfiköztenyésztési akciónak, mintha a földmívelésügyi kormány nem méltányolná eléggé az *erdélyi tyúkfajta*t s nem igyekeznek azt a népies tenyésztés alapanyagául tenni. Ez nem így van, mert a földmívelésügyi kormány és vele egyértelműleg a *Baromfitenyésztők Országos Egyesülete*, mindenkor nagy figyelmet szentelt az erdélyi tyúkfajta-nak kellő méltatására. Ez pedig abban nyert kifejezést, hogy a kolozsvári gazdasági tanintézettel kapcsolatos állami fiók-baromfitenyésztő telepen erdélyi tyúk is tenyésztetik tisztavérben, amelynek sikeres előállítására maga az igazgató dr. *Szentkirályi Ákos* ur is nagy figyelmet fordít, lévén ő is azon meggyőződésben, hogy az erdélyi tyúk kitűnő tulajdonságainál fogva csakugyan első rangú tényezője a népies tenyésztésnek.

De az állam tenyésztőörzseket is osztat ki s most újabban gróf *Keglevich Gábor* közbenjárására tervbe van véve Pestvármegye egyik községében az összes tyúkkállománynak *erdélyi tyúkkal* való kicserélése.

Ami pedig a Baromfitenyésztők Országos Egyesületének e téren való agitacionális tevékenységét illeti, az abban nyilvánult, hogy több igen jó sikerű erdélyi tyúktenyésztést képes volt életre hívni. Ilyenek Erdélyben *Fekely Károlyné Segesvár*, *Imre Béla Étfalva*, dr. *Koós Mihály Marosvásárhely* és még több tenyésztő, akiknek a neve most e cikk megírásánál nem jut eszembe. Ezenkívül Aradvármegyében *Friebeisz Miklósné Kurtics*, Pozsonyvármegyében *Galgóczy Antalné Pta-Tönye*, Csanádvármegyében *Pimy Istvánné Battonya* és *Marossy Pálné Mezőhegyes* és még sok más tenyésztő, akiknek a felsorolását helyszűke miatt mellőzöm.

De nem csak az volt a Baromfitenyésztők Orsz. Egyesületének ambíciója, hogy az erdélyi tyúknak tiszta vérben való tenyésztését forszírozza, hanem minden alkalmat megragadott s a kiállításokon ki is használt arra nézve, hogy a jó anyagot megfelelő módon előtérbe helyezze s kitűntesse.

Igy történt ez a pozsonyi baromfikiállításán, ahol az erdélyi tyúkokért *Galgóczy Antalné* úrnő vitte el az I-ső kitűntetést s így a legutóbb tartott aradi országos baromfikiállításán, ahol *Friebeisz Miklósné* úrnő diszoklevelet kapott az erdélyi tyúkok sikeres tenyésztéseért és az ezekkel való keresztezés által elért testnagyoobbításért.

Ime tehát úgy az állam, mint a társadalom meglehetősen széles keretben foglalkozik a fontos kérdéssel s az *erdélyi tyúknak* a népies tenyésztésben való minél nagyobb mérvű bevezetésének módozataival.

Ami pedig azt a másik dolgot illeti, hogy az erdélyi tyúkot kár nemesítés, test és tojás nagyobbitás céljából külföldi nagytestű kakasokkal keresztezni, szintén nem hagyhatjuk szó nélkül, mert az évek óta folyó legnagyobb körültekintéssel járó keresztezési kísérletekből minden kétséget kizárólag megállapítható, hogy az erdélyi tyúk úgy a plimut, langshán, bráma vagy orpingtonnal való keresztezés által nem csak testben és tojásban nemesíthető, hanem minden jó tulajdonságában állandósítható.

SÁRGA KRISTÓF fehérnemű és vászonraktárában Kolozsvárt, Deák-Ferenc-u. (Belközép) 3. sz.

A legnagyobb választékban és a legjutányosabb árban kaphatók:

Férfi, női és gyermek fehérneműk és harisnyák.

Különlegességek: dus választék minden kivitelű divatos férfi és női ingek, alsó-nadrágok, gallérok, kezek- és finom zsebkendőkben.

Elvállal kiházasítási vagy magán szükségre kívánt mindenféle fehérneműek pontos elkészítését, kitűnő szabás és jó összeállításra legnagyobb figyelem fordítottatik.

Szőnyegek minden fajtában és minőségben, u. m.: szalonn-, fali-, futó-, ágyelibe-, és pamlagszőnyegek továbbá valódi **Linoleum** minden szélesség és nagyságban.

Amerikai önműködő ablak-függönyök (roletták) minden nagyságban kaphatók!

Valódi kősmárki lendamaszt asztalmű 25% gyári áron alól kapható.

1003.

Ha az államnak e téren elért pontos kísérletei nem elég autentikusoknak tekintetnek is bárki által, akkor hivatkozom a fentebb említett tenyésztőkre, akik ily nemesítéssel foglalkoztak és foglalkoznak.

Ezek a tenyésztők megmondhatják, mily eredmények érhetők el az erdélyi tyúk és a külföldi fajtakakasok által.

Egyébként az erdélyi tyúknak ma és a jövőben is csupán az a két hibája van — kiviteli szempontból — hogy kicsi a teste és tojásainak heja, a legtöbb esetben fehérszínű.

Ezt a két hibát kell kiküszöbölünk s akkor ez a tyúk lesz a jövő gazdasági tyúkjá.

El fog az az idő is érkezni, ha ilyen lesz az erdélyi tyúk, hogy a külföld még nagyobb szeretettel fog feléje fordulni s kivitelünk csak nagyobbodni fog.

Gelch úrnak pedig a hazai tenyésztők igaz hálával tartoznak azért, hogy oly szívós kitartással tartja napirenden e kérdést s csak folytassa továbbá is apostolkodását különösen Erdélyben nagy eredményeket érhet el vele.

Ami pedig a magam szerény apostolkodását illeti e téren, amint azt 10 év óta lassan és céltudatosan végzem, fogom azt a jövőben is tenni.

Hreblay Emil.

A kiscgazda vetőgépei.

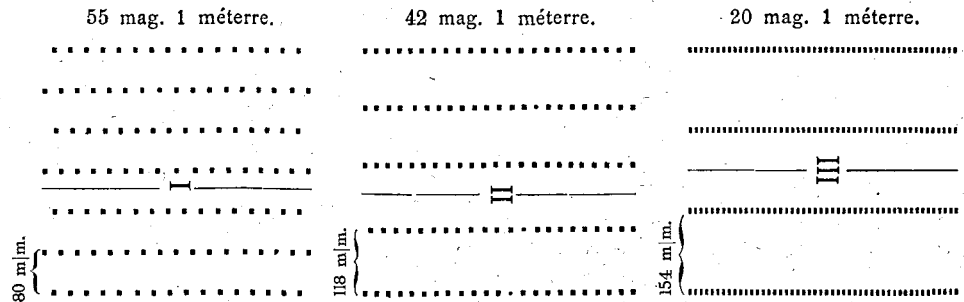
Régi, de jó és igaz közmondás az, hogy: „Ki mint vet, úgy arat“. Tudták ezt már a régi gazdák is, tudják az újak is és azért mégis, hej de sok kiscgazda rosszul vet még ma is. Pedig hát ma már könnyen lehetne jól vetni, csak egy kis jóakarát meg egy jó vetőgép kell hozzá. A kiscgazda is csak éppen úgy nyer a vetőgépen, mint a nagy gazdaságok, mert hiszen könnyen megérthető dolog, hogy ha a vetőgéppel való vetés nem lenne nyereséges, akkor ugyan egyetlen vetőgépet sem használnának a nagyobb gazdaságok. Hanem ősi szokás szerint ott is csak kézzel vetnének.

Szinte hallom az ellenvetést, hogy: minek nekem a vetőgép, mikor én a két kezemmel többet el tudok vetni egy nap alatt, mint a vetőgép két lóval meg két emberrel? Hát bizony ez igaz, mert kézzel egy ember többet vagy legalább is akkora darab földet be tud vetni, mint egy vetőgép két lóval és két emberrel, de az is igaz, hogy sokkal rosszabbul veti el a magot mint a gép, de még sokkal több vetőmag is kell neki, mint a gépnek. Akkor azután, ha összehasonlítja a keze munkáját a gép munkájával, bizony azt tapasztalhatja, hogy az utóbbi jobb. Éppen azért, mielőtt a vetőgépeket meg a vetőgépekkel való bánásmódot ismertetném, röviden összehasonlítom a kézi és a gépi vetés munkáját. Ebből azután könnyen megérthető, hogy hát miért jó a vetőgép.

Aki figyelmesen megnézi a kézzel és géppel történt vetés közti különbséget, a vetőmagnak a földben való elhelyezkedését a kézi vetésnél, az észlelheti, hogy a magok nem egy sorban s nem egyenlő mélyen vannak a földben, hanem össze-vissza hevernek, egy néhány a földszínen s vagy három-négy mag 8 centiméternyire mélyen lenn a földben. Ebből már most nem nehéz megérteni, hogy azok a magvak, a melyek úgy össze-vissza hevernek, nem csírázhatnak egyszerre s így a vetés sem kelhet ki egyszerre. A melyik vetés pedig nem kel ki egyszerre, az nem is nőhet, nem is fejlődhetik egyformán, nem érhet be egyszerre, tehát nem is aratható egyszerre s ha mégis egyszerre aratjuk, a termés, azaz a mag nem lesz egyforma. Ez az egyik, még pedig nagy baja a kézi vetésnek. Ezen a bajon

a vetőgép telyesen segít, mert ezzel a magot képesek vagyunk tetszés szerint mélyebben vagy sekélyebben a földbe hozni, még pedig mindig egyenletesen.

A másik nagy baja a kézzel való vetésnek az, hogy a mag nem kerül egymástól egyenlő távolságban a földbe, ha még olyan ügyes is a vető ember s ezért a kézzel való vetés után mindig egyenetlenül kel, ami pedig nem jó, mert akkor a vetemény nem képes egyenletesen fejlődni. Hiszen azért fattyazzák a kukoricát, egygyezik a répát, hogy a meghagyott tő jobban nőhessen, mert ha sűrűn áll, nem fejlődhetik jól. Éppen így van ez a gabonánál is; itt sem jó, ha csomósan áll a vetés, mert akkor nem tud nagy, erős kalászatot hányni. A vetőgép ezen a bajon is segít és pedig az által, hogy a magokat szépen sorjában rakja le egymásután, olyanféleképpen, mint azt az alábbi képek

A vetőmag elhelyezkedése a sorokban géppel való vetésnél.

mutatják, hol a pontok a magvak fekvését jelzik a földben. A vető gépek vagy úgy vetnek, hogy a sorokban sűrűn fekszik a szem és a sorok ritkák, vagy pedig úgy, hogy a sorokban ritkábban fekszenek a szemek és a sorok sűrűbbek. A vetésnek ez az utóbbi módja jobb, mert így az egyes magvak nem fekszenek oly közel egymáshoz, az azokból kelt növények gyökerei nem kusznak össze és nem gyöngíthetik el egymást, de a táplálkozásukra jutott területet jobban és egyenlően használhatják ki és így a nagyobb termés biztosítva van.

A kézzel való vetésnek harmadik nagy hibája a nagy vetőmagzárulás. A kézzel való vetéshez egynegyedrészszel több vetőmag kell ugyanazon területre, mint a géppel való vetéshez. Ha például egy katasztrális holdra (1600 négyszögöl) búzát vetünk géppel, akkor kell 120 liter mag, ha pedig kézzel vetünk, kell 160 liter legalább is. Már pedig amugy is nagy szüksége van a mai nehéz időkben a gazdának minden egyes szem gabonára s ha valamit meg lehet vetőmagban takarítani, annak bizony hasznát veszi minden gazda, legcélszerűbben pedig úgy, hogy a néhány év alatt megtakarított mag árán gépet szerez be. Hogy ezek közül melyik a legjobb rendszerű s melyik ajánlható leginkább a kiscgazdának, arról majd később lesz szó.

Ifj. Sporzon Pál.

Borjúk hizlalása.

Sok gazdától hallottam már, hogy borjúkat hizlalni nem érdemes s ezt egynémelyikének el is hiszem, mert borjú hizlalás mellett már nem egy ember károsodott, aki pedig egyszer megégette az ujját, az féli a tüzet.

A legelső feltétele a sikernek mindenesetre az, hogy a körülmények megfelelően a borjúk hizlalásának s e körülmények legkedvezőbbike az, hogy a gazda valamely szálláson lakjék, ahol a tejet és tejtermékeket nem tudja megfelelő módon értékesíteni, hizott borjúi számára azonban legyen jó piaca.

Ily körülmények között a borjuhizlalás

ki is fizeti fáradságukat és sokkal kényelmesebb, egy tizedrésznyi vesződéssel sem jár, mint a tejgazdaság.

A teheneket szoptatás alkalmával sokkal kellemesebb érzés lepi meg, mint fejéskor s azért minden tehén, bármilyen idegen szopósborjút elfogad dajkaságba igen szívesen. Ha tehát ismerjük tehénállományunkat és annak tejelőképességét, akkor egyszerűen annyi 2—3 napos borjút vásárolhatunk össze, a mennyinek felnevelésére és felhizlalására a tehénállomány teje elegendő, — az esetleges fölösleget házi szükségleteinkre fordítván.

Különösen nyárra ajánlatos nagy hizó borjúállományt beszerezni s az állatokat 10—12 hetes korukig okvetlen szopni hagyjuk, mert ezen idő alatt hihetetlen gyorsan nőnek és hiznak.

A tehenek, midőn tiz-tizenöt vagy több

szopósborjút közéjük eresztünk s még nem voltak előbb a szoptatódajkasághoz hozzá szokva, az első egy-két napon igaz, hogy kissé idegedkedve néznek körül az új fejési módra, de azt csakhamar megszokják.

Öröm nézni az istállóban fel-alá futkosó pajkos borjúkat, hogyan dúskálódnak a tejben, egyik tehéntől a másikhoz szaladgálva vagy az istálló előtt elkerített karámban ugrándozva.

Nagy ritkaság, hogy az ilyen borjú megbetegszik, mert elejétől fogva hozzászokik mindenféle tejhez s nem az anyatején él folytonosan, amelynek a legcsekélyebb változása következtében megbetegszik.

Hogy mily könnyű így borjút nevelni, azt első tekintetre láthatjuk; mindenesetre bizonyos, hogy sokkal kevesebb vesződéssel jár husz borjúnak a felnevelése így, mint egyé itatás mellett, amelyik trágyában is sokkal kevesebbet fizet, mint amaz, amelyik annyit iszik és mindig jól, amennyi neki jól esik.

Ha az utolsó hetekben némi borsó vagy bablisztet, zabdarát és jó, száraz szénát rakunk a borjúk elé valamely sarokban, akkor azok maguktól hozzá szoknak az eledelhez és elválasztásuk teljesen észrevétlenül megy végbe, anélkül, hogy a növésben vagy hizásban vészamadnának. Megjegyzem azonban még egyszer, hogy három hónap előtt elválasztásukra gondolnunk sem szabad, Ha azonban az elválasztás már magától végbement, akkor ismét gondolkodnunk kell fiatal szopósokról; a felhizottakat pedig, mint tudjuk, legalább 35 százalékkal drágábban értékesíthetjük, mint az ugyanoly korú hizlatlant s piacot számukra, kivált nyáron és városokban mindig találunk, mert ott nagy keresetségnak örvendenek.

Kredits Ödön.

KISEBB SZAKKÖZLEMENYEK.

Háztartás.

+ **A kőkény haszna.** A magyar ember felhasználja ugyan a kőkényt nótájában, amidőn a kőkényszemű szőke babáját emlegeti s

ELSŐ MAGYAR TEJGAZDASÁGI GÉP- ÉS ESZKÖZGYÁR

FUCHS és SCHLICHTER BUDAPEST, VI., Jász-utca 7. szám.

Tejszövetkezeti berendezések

kézi oró- és gőzhajtásra, úgyszintén mindennemű tejgazdasági gépek és eszközök a legjobb kivitelben és legjutányosabban szállítva

Teavaját

határtalan mennyiségben veszünk.

Árjegyzék és költségvetés ingyen és bérmentve.

1186.

garádul is szereti itt-ott a bokrát, ha más alkalmat nem kap hamarjában a kezeügyébe, hanem azután további hasznát sem nem ismeri, sem nem keresi.

Pedig a kőkény nyújt egyéb hasznat is s különösen azt tekintve, hogy semminémű gondozást nem igényel, minden legkisebbke haszon tiszta nyereség a gazdára nézve, amely semmi befektetést sem kíván.

Németországban és Ausztriában első sorban a gyümölcsborok készítésénél játszik a kőkény nagy és fontos szerepet cersavtartalmánál fogva, a midőn a bort nem egészen a célnak megfelelő gyümölcsből készítjük s ezáltal tartani kell tőle, hogy megnyúlósodik; de egyébként is, ha azt akarjuk, hogy a gyümölcsbor megtisztuljon, úgy kőkényt kell a gyümölcs közé vegyíteni.

Második haszna a kőkénynek a pálinkafőzésnél van és Galiciában, valamint Felsőmagyarország egyes vidékein már régebb óta főznek belőle éppen úgy, mint a borokból, igen izletes, egészséges, kellemes ízű pálinkát.

De sokkal jobb még igen finom likörgyártás céljára is s e részben a következő útmutatással szolgálhatok: muntegy 30 szem egészséges, nagyszemű kőkényhez, fele súlyának megfelelő mazsolaszőlőt keverünk s a keveréket magostól összetörve, literes üvegbe rakjuk és reá egynegyed liter borszeszt öntünk, az üveget bedugaszoljuk és tizennégy napon át állni hagyjuk; megjegyezvén, hogy a borszeszt ugyancsak egynegyed liter felforralt s ismét kihűtött vízzel eresztjük fel.

Tizennégy nap után száz gramm cukrot főzünk fel némi részben s főzés közben szorgalmasan lemerjük róla a felgyöngyöző habot, a kőkényes borszeszt pedig átszűrjük, jól kinyomkodván a kőkény és mazsola ágyát is. Ezután a kőkényes borszeszt két deciliteres üvegbe töltjük s hozzá öntjük a cukorfőzetet is s annyi felforralt, de kihűlt vizet adunk hozzá, hogy a palack megteljen. Kívánatos, hogy negyvennyolc óra múlva még egyszer átszűrjük az egészet s akkor üvegre fejtve, hűvös helyen eltehetjük.

Aki egyszer a kőkénylikört megízlelte és kedvelője egyáltalán a likörnek, az bizonyára fog magának belőle többet is készíteni, mert finom is, meg olcsó is, s mentől tovább áll, annál jobb lesz. Ugyanez áll természetesen a belőle főzött közönséges pálinkáról is.

Ezenfelül a kőkényből éppen úgy, mint a csipkéből igen kellemes zamatú ízt lehet készíteni, valamint cukros ecetben befőzni, úgy mint a csipkét, vagy liliput uborkát.

A kőkénybokr virága szárítva, kitűnő gyógytheát szolgáltat s a felvidéki gondos házi asszonynak kamrájából soha sem hiányzik. Haszna a gyógytheának nem csupán az embereknek, hanem az állatoknál is hathatósan nyilvánul, mint hasmenés ellen való szer.

Végül a kőkény fájáról kell megemlékezni, amely még a somfánál is kitűnőbb szer szám nyeleket szolgáltat s a kereskedésben felette drágán kel; míg a bokor magában számtalan hasznos énekes madárnak ad rejteket, hogy benne nyugodtan rakhassa fészket s költesse ki kicsinyeit, amelyek gyümölcsöseinket tisztítják a kártékony hernyóktól. Kr.

IRODALMI SZEMLE.

Könyvszemle.

„A Kisgazda Mezőgazdasági Gépei”. Irta: ifj. Sporzon Pál gazd. tanint. tanár. Néhány hónappal ezelőtt egy kis francia könyv keltette föl figyelmemet. A címe az volt: »Manuel de l'Agriculture». »A gazda kézikönyve». Ebben a jeles könyvecskében részletesen és népszerűen írja le a szerző mindazokat a gépeket, melyeket a gazda, a kertész meg a szőlész üzeme folytatásánál használhat. A gépek kezelése, azoknak használati módjai olyan világosan és érthetően vannak leírva, hogy abból minden kisgazda is megtanulhatja azt, hogy milyen gépre van szüksége és elsajátíthatja azt, hogy hogyan kell gépeivel bánnia.

Akkor elgondoltam, hogy ilyen kis kézikönyvre lenne szükségük a mi kisgazdáinknak is. És ime, ez az ugyan elég természetes gondolatom ma tényleg változott: Sporzon Pál a mezőgazdasági gépjármű országszerte ösmert szakértője egy kitűnő füzetben ír a kisgazda mezőgazdasági gépeiről. Ez is népszerű stílusban, érthető nyelven, gyakorlati tudással írt munka, ez is nemcsak az egyes gépek szerkezetét ösmerteti, hanem a gépkezelés praktikus és éppen kisgazdáink által nem igen tudott fogásaira tanít meg, ez is olyan könyv kellene hogy legyen kisgazdáinknak, mely kezdetben a kezében, később a fejében legyen. Sporzon Pál valóban körérdeket szolgált, mikor gazdasági irodalmunk egy ilyen hiányát pótolta. Igazán kívánatos lenne már most, hogy módja ejtessék ezen műnek a kisgazdához való juttatása. És ennek a módja éppen most, mikor a gazdasági egyesületek az egész országban a háziipari tanfolyamok és gazdaságt előadások révén szoros érintkezésben vannak a kisgazdákkal, egész könnyen található meg és hiszszük is, számszámra fogják az idei télen a kisgazdák kézhöz kapni ezt a derék kis füzetet, mely az ekétől kezdve a benzínmórig, a permetezőtől kezdve a cséplőgépig mindazt magában foglalja, amit a gazdának gépeiről és azok alkalmazásáról csak tudnia kell.

Am egy szerény megjegyzésemet még a jeles szerző jeles munkája előtt sem hallgathatom el. Az a francia kézikönyv, melyre reflexióm elején visszemlékeztem, Párisban, Ernest Flammarion jeles kiadónál jelent meg, 300 oldal terjedelmű, 200 illusztráció van benne és az ára 60 centime, nem egész 60 fillér. A Sporzon munkájának az ára pedig kisebb terjedelme dacára is 1 korona. A magyar nyomdaipar bizonyára hátrább áll, mint a francia; de ne feledjük el, hogy a mezőgazdasági gépek használata nálunk megint csak sokkal hátrább van, mint Franciaországban. A nyomdaipar nehézségeit tehát a lehetőséghez képest le kellett volna küzdeni annak a célnak az érdekében, hogy a kisgazda minél könnyebben juthasson ehhez, az értékes füzethez, melynek sok hasznát láthatja egész élete folyamán.

Jelen számunkban mutatóul leközlöljük a Sporzon munkájának egy jó fejezetét, melyből sokat okulhat a kisgazda is; de meg a nagy is.

A mű ára — mint említettem — 1 korona, megrendelhető a szerzőnél, Debrecenben.

E. E.

— A Szőlőművelés és Bortermelés.

Könyve cím alatt jelent meg Szilárd Gyula, a gr. Esterházy-féle csákvári földmiviskola tanárának munkája, a mely a szőlőművelést, valamint borkezelést és pálinkafőzést igen behatóan és széles alapon tárgyalja. A derekas munka bizonyára érdeklődést fog kelteni a szakkörökben. A csinos kiállítású munkát a Pátria adta ki. Ára 4 korona. Melegen ajánlhatjuk e szakművet olvasóink figyelmébe, mit azáltal is felkelteni akarunk, hogy mutatványt közlünk Szilárd tanár munkájából.

EGYLETI ÉLET.

Az Erdélyi Gazdasági Egylet Igazgató-választmányi ülése.

Az E. G. E. igazgató-választmánya november hó 28-án és folytatólagosan december hó 1-én ülést tartott.

Elnökölt: Cs. Szabó József, egyl. elnök.

Előadtak és jegyezték: Tokaji László egyl. titkár és Éber Ernő egyl. s titkár.

Jelen voltak: Br. Bánffy Ernő és br. Jósika Gábor alelnökök, Matskásy Pál, Gyárfás Benedek, Benkő Mihály, Molnár Sándor, Jakab László, Gruner Károly, br. Mannsberg Sándor, Réti János, Székelyhidy Viktor, Nagy Dezső, F. Nagy Béla, Fodor Ferenc, Péter Béla, dr. Szentkirályi Ákos, Nagy Lajos ig.-vál. tagok, Bocsánczy László egyl. pénztáros.

Elnök az ülést megnyitván, a jegyzőkönyv hitelesítésére Gyárfás Benedek, br. Mannsberg Sándor és Nagy Dezső tagokat kéri fel.

1. Mult, október 17-iki ülés jegyzőkönyve fölolvastatván — tudomásul vétetik.

2. Egyleti pénztáros jelentése az egylet pénztárának augusztus, szeptember és október havi forgalmáról

az augusztusi

43992 K. 80 f. áthozat és bevétellel,
18627 » 28 » kiadással és

25365 K. 52 f. maradvány átvitellel;
a szeptemberi

34264 K. 10 f. áthozat és bevétellel,
10661 » 32 » kiadással és

23602 K. 78 f. maradvány-átvitellel;
az októberi

31602 K. 78 f. áthozat és bevétellel,
15954 » 84 » kiadással és

15647 K. 94 f. maradvány-összeggel elfogadtatott és jóváhagyó tudásul vétetik.

3. Titkár bejelenti a választmánynak, hogy Darányi Ignác volt földmivelségi miniszter távozását, Tallian Béla földmivelségi miniszter kineveztetését leiratban tudatta az egyletrel s ezen búcsúzó és beköszöntő leiratokra az elnökség válaszfóliákat intézett. Ugy a leiratok, mint a fóliatok a hivatalos lapban közzétettek. — Tudomásul vétetik.

4. A földmivelségi miniszternek 93409. IV.—1. sz. leiratait a kassai szeszfőzõtanfolyamok tárgyában, melyek a hivatalos lapban közzétettek — választmány tudomásul veszi és azoknak a helyi napilapokkal való közlését határozza.

5. Titkár előadja a földmivelségi miniszter 87436—VII./2. sz. leiratát, melyben véleményes jelentést kér Egeres község országos

„AGRARIA”

magyar gépforgalmi
részvény-társaság

a szab. osztrák-magyar államvasut-társaság
resiczai mezőgazdasági gépgyáranak vezérügynöksége

Mezőgazdák különös figyelmébe!

Eltörhetetlen tégelyacéleketfej.

Páncélacél-kormánylemezek.

Magasított azél-eketfej.

Porvédő kerekkek.

Acél gerendely.

Rövidített leveleim: „Agraria” Budapest, V., Váci-ut 2. Sürgönycim: „Agraria” Budapest,

Tiszta acélananyag
s a j á t
hámorainkból.

1238

Csak kitámasztott nyeregkerettel bíró taligát szállítunk.

Kérjünk árjegyzéket mivel ez az összes talajmivelő-gépeket terjedelmesen ismerteti és egyáltalán a talaj alapos megmunkálására terjedelmes, szakszerű és minden gazdának értékes felvilágosításokat nyújt — és díjmentesen küldetük.

Ekegyártás terén legelső-rangu magyar gyártmány, felülmúlja még a legnevezetesebb idegen gyártmányokat is.

és heti vásárok ügyében beadott kérésére nézve. — Választmány 2 országos (egy őszi és egy tavaszi) vásárnak megadását javasolja olyan napokra, mikor azok se a kolozsvári, se a bánffy-hunyadi vásárokat nem rontják, a hetivásárt pedig péntekre. A vásárvám-szabályzatot elfogadja.

b) a Szászkezd község helypénzszabályzatára vonatkozó 90771—VII./2. sz. miniszteri leiratra — választmány azt a véleményét fejezi ki, hogy a III. fejezetnek 67—71 pontjaiban, az állatok után szedendő helypénz a szabályzatban megállapított összegek feléig engedélyeztessék csak.

Ezen tárggyal kapcsolatban F. Nagy Béla azt indítványozza, hogy az egyesület kérésére a keresk. minisztert és földm. minisztert, hogy a vásárvám-tarifák a községek nagysága szerint három kategória alapján egységesen állapításának meg az egész országban. — Választmány az indítványt helyeselve a szükséges tanulmányok megtételére és a februári ülésre való javaslatra F. Nagy Béla, Jakab László, dr. Szentkirályi Ákos és br. Jósika Gábor tagokból álló bizottságot küldi ki.

6. E. titkár bejelenti, hogy a földmívelésügyi miniszter 81241—IV./1. számú leiratával Kolozsmegyei háziipari tanfolyamok és gazd. előadások rendezésére 3000 koronát engedélyezett s a tanfolyamok helyei Középk, K. Szt. Király, Ketesd és Körösfő községek lesznek és dec. 8-án megkezdődnek. — Tudomásul vétetik.

7. Az Erd. Kertészeti Egyesületnek egy kert munkás nevelő-intézet fölállítására ügyében pártolást kérő átiratára többek hozzászólása után — választmány dr. Szentkirályi Ákos, Jakab László, Székelyhidy Viktor, Nagy Dezső, F. Nagy Béla és Éber Ernő tagokból álló bizottságot küld ki azzal az utasítással, hogy a decemberi vál. ülésen tegyen javaslatot a kertmunkások képzés legjobb megoldása iránt.

8. A kolozsvári keresk. és iparkamara átirata a selyemtenyésztés terjesztése ügyében — tudomásul vétetik azzal a határozattal, hogy a szegvárdi selyemtenyésztési központtól a téli gazd. előadások idejére egy előadó szakember kéressék, aki a gazdákat a selyemtenyésztéssel megismerteti.

9. A kolozsvári gazd. tanintézetnél megüresedett 3 ösztöndíjas helyre — választmány a tanári testület jelölése alapján Varga Mórt, Bartha Bélát és Bölöni Antalt jelöli.

10. E. segédtitkár indítványt terjeszt elő, hogy az egyesület alakítson kebelében egy kolozsvármegyei szakosztályt. Többek hozzászólása után — választmány az indítványt helyeselve, megbizta az elnökséget, hogy az eszmének a törvényhatóság támogatását megnyerve és a kolozsmegyei gazdákat értekezletre hívva a legközelebb tegyen a választmánynak javaslatot.

11. E. segédtitkár indítványát az erdélyi részi gazdasági egyesületek és az E. G. E. közt létesítendő kapcsolat tárgyában — választmány elvben elfogadva megbizta az elnökséget, hogy a vármegyei egyesületek hozzájárulásának megnyerése céljából azokhoz átiratot intézzen.

12. E. titkár előadja egy általános székelykiállítás rendezésének javaslatát és tervét. Többek hozzászólása után — választmány az eszmét elfogadja, megvalósítását óhajtja és azt határozza, hogy az előadott tervezetet az összes, abban megjelölt tényezőknek elküldve, kéressenek föl azok, annak mint kiindulási pontnak, elfogadására, illetve tárgyalására és egy január közepe táján Kolozsvárra összehívandó értekezleten való részvételle.

13. Jelentések során:

a) az egyleti fölparcellázott telek értékesítése ügyében — választmány minden egyes teleknek árát határozott árban megállapítja és ezen az alapon az elnökséget és jogtanácsost bizzta meg az értékesítéssel. Határozza továbbá, hogy a) az egész területre való ajánlatnál más ár megállapítás lehet és b) hogy a várostól a villaszerű építkezéstől való eltérés a telekre egészben, vagy legalább annak egy részére kérelmeztesse.

b) az E. G. E. védnöksége alatti Erdélyi

Kereskedelmi Társaság ellenőrző bizottságának jelentését — választmány az ellenőrzés mi-kéntjére vonatkozó utasítások megadásával elfogadja.

14. E. titkár bejelenti, hogy a földmiv. miniszter 10229/1903, eln. sz. leiratával tudatja Sándor Jánosnak a székely miniszteri kirendeltségtől való fölmentését, erre az állásra Balogh Vilmos min. tanácsosnak való kinevezését és az ügyek ellátására dr. Koós Mihály min. s. titkárnak megbízását — Tudomásul vétetik.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Kis hirdetések című rovatunkra felhívjuk olvasóink figyelmét. Egy koronáért, mely előre beküldendő, minden hirdethet s az utalvány szelvényre a hirdetés szövege is felirható. A hirdetés megrendelés minden számra legkésőbb csütörtökön délig a kiadóhivatalhoz juttatandó.

Lóherceplő-gépverseny Felső-Zsukon.

Az E. G. E. titkári hivatala Török Árpád apahidai gépész felkérésére és br. P. Horváth Kálmán f.-zsuki nagybirtokos szives engedélye folytán f. hó 12-én, szombaton d. e. 10 órakor, Felső-Zsukon, lóherceplő-gépversenyt rendez.

E versenyen lesz először bemutatva a Török Árpád által feltalált és már is igen jól bevált egyszerre gubózó és fejtő gép, melynek nagy munkaképességét és kitűnő munkáját már volt alkalmunk látni.

A versenyre meghivattak még: Graepel Hugó, Allamv. Gépgyára Vezérügynöksége, Hoffherr és Schrantz, Szücs Ödön, Clayton & Shuttleworth, Első Magyar Gazdasági Gépgyár és a Nicholson gépgyár cégek.

Minden gép ugyanazon minőségű lóheréből fog csépelni s az eredmény (minőség és mennyiség a magban felhasznált gép és munkaerő és munkaegyenletesség stb) az »Erdélyi Gazda«-ban fog közzétettni.

A szállítás az apahidai állomástól körülbelül egy órányira fekvő zsuki tanyára ígás ökrökkel történik; e tárgyban kérjük Török Árpád urhoz Apahida — fordulni, ki szivesen intézkedik.

A versenyzőknek munkásokról gondoskodni nem kell, ha részvétüket ugyancsak Török Árpád urnál 2—3 nappal előbb bejelentik.

A verseny kezdődik d. e. 10 órakor és arra az egész erdélyi rész gazdaközönségét tisztelettel meghívjuk.

— **Új rend a földmívelésügyi miniszteriumban.** Tallián Béla földmívelésügyi miniszter célszerű rendelkezéseket tett miniszteriumában az ügymenet egyszerűsítése és az ügyek gyorsabb ellátása érdekében. A halasztást nem tűrő ügyek az államtitkárnál vagy az államtitkári teendők ellátásával megbízott miniszteri tanácsosnál aznap referálandók. A beérkezett ügydarabok a lehető leggyorsabban, de legkésőbb tizennégy nap alatt akkor is elintézendők, ha sürgősnek nem is jelezik. Csak azok az ügyek, amelyek elintézése hosszabb tanulmányt követel, halaszthatók. Ezentúl minden negyed-évben a miniszter számonkérő széklet fog tartani. Ha valamely ügyben a beérkezéstől számítva 30 napon belül sürgetés érkezett, a miniszternek jelentést kell tenni. Az ügy elintézésére a közbeeső intézkedések mellőzendők, iparkodni kell, hogy minden dolog minden fölösleges ügyszámszaporítás nélkül intéztessék el. Az ügyosztályban behozza a miniszter a közvetlenséget és szobeliséget, hogy rövid úton az ügyek fölösleges írásos munkák elhagyásával legyenek elintézhetők. Az ügyosztályok csak elvi dolgokban levelezzenek. Magánfeleknek az ügyek érdemleges elintézéséről csak az

osztályfőnök vagy helyettese adhat fölvilágosítást. Az új rendet statuáló rendeletében a miniszter a következőket mondja: Az elnöki osztály főnöke a fogalmazó személyzet létszámába ezután csak olyan egyén felvétele iránt tehet javaslatot, aki az előírt képesítés mellett azt is igazolja, hogy egy évig gazdaságban volt és egy évig külön közigazgatási hatóságnál volt gyakorlaton. Ez az intézkedés fontos és örvendetes abból a szempontból, hogy a gyakorlati szellemet akarja nagyobb mértékben érvényesíteni a földmívelésügyi miniszteriumban.

— **A komló-piacról.** Tekintettel, hogy 6—7 erdélyrészi igen tekintélyes termelőknél még circa 400—450 q. eladatlan finom komló fekszik, jó tudni, hogy miként alakult a nemzetközi komlópiac? Hogy az értékesítés az egész világban — 10 napot kivéve szeptember közepén — lassú tempójú volt, kitűnik abból is, hogy míg mult évben Nürnbergben szeptember 1-től nov. 21-ig 69-900 zsák került forgalomba, addig az idén, ugyanez időben csak 47.600 volt. Jele annak, hogy a sörgyárakba jelentékeny massa nincs fedezve, tehát igazolódik termelőink várakozása. Az angol export nem indult még meg teljes erővel, de csendesesen, titokban vesz s így míg a nürnbergi és saazi piacok elég élénkek, a vidéken, Elzaszban, Posenban erősen folyik a vásárlás, de szinte bujkálva. S ilyen bujkálás van most a segesvári piacon, ahol egy pár cseh kereskedő megint meghúzta magát, de helyi altügynökeik szorgalmasan obstruálják az erdélyi komlókat: lehetőleg kicsi áron akarván hozzájutni. Általában remélhető, hogy az ünnepek s az új év kezdetén jól fognak javulni az árak. A saazi komlóár 360—364 kor., a württembergi 165—185 márka, az elzassi 150—160 márka, a poseni 180—195 márka s itt igen élénk a forgalom.

— **Földmívelés és ipar.** Az alábbi táblázat föltünteti, hogy a felsorolt államokban az összes foglalkozást űzők közül hány százalék foglalkozik mezőgazdasággal és hány százalék iparral és kereskedelemmel. E szerint az összes foglalkozást űzők közül foglalkozik százalékban:

	mezőgazdasággal	ipar és kereskedelemmel
Magyarországon . . .	62.5	16.8
Ausztriában . . .	57.3	24.8
Angliában . . .	15.0	63.7
Belgiumban . . .	22.9	49.8
Egyesült-Államokban . . .	35.9	40.3
Franciaországban . . .	44.8	43.0
Németalföldön . . .	30.7	50.9
Német birodalomban . . .	37.5	48.0
Svájcban . . .	37.4	51.5

— **Tengeri a serfőzésnél.** Régebbi időben sörkészítésre csakis gabnaneműeket, árpát és búzát használtak, de már a mult század második felében rizsszel és tengerivel is tettek kísérletet. A rizst csakhamar nagyban kezdték alkalmazni, különösen a Rajna vidéken, csak hogy a rizs az árpától eltérő tulajdonságokat kölcsönöz a sörnek. A tengerinél az a nehézség mutatkozott, hogy a mag nagymennyiségű növényi olajat tartalmaz, ami a sörnek kellemetlen mellékíz ad. Az amerikaiak azonban mihamar megtalálták a kivezető utat s sikerült nekik ezt a hátrányt teljesen mellőzni. A növényi olaj t. i. csakis a csírában fordul elő, a mely pedig mechanikai úton könnyen eltávolítható, úgy hogy a fölhasználás alá kerülő kukoricaliszt teljesen olajmentes. Az így megtisztított kukoricaliszt egyike a létező legfinomabb termékeknek, amely például nitrogénből, mely a sörre rossz hatással van, sokkal kevesebbet tartalmaz, mint sok gabona. Különösen pedig azt tapasztalták, hogy kukoricapótlékkal főzött sör sokkal tartósabb, mint az árpa-sör. Ujabban tehát az amerikaiak a sörgyártásnál mindenütt alkalmazásba vették a kukoricalisztet s az amerikai sörkivitel kizárólag a kukoricaliszt felhasználása következtében fejlődhetett oly óriási arányokban.

— **Állami fűttelepek.** Hogy a gazdaközönség, főleg pedig a fűttelepet beállítani szándékozó földbirtokosok megbízható forrásból ne-

mesebb fűzdugványokat szerezhessenek be, több állami tanintézet és iskola mellett fűztelepek tartatnak fenn, amelyekből a szaporításra érdemes jobb fűzfajokból rendes árban, tehát ezrért négy koronájával évenként december hó 15-ig bárki rendelhet telepítésre alkalmas fűzdugványokat még. Darányi volt földmivelségi miniszter Baján homokos talajon, Bustyaházán pedig kötött agyagtalajon fűzkísérleti telepet létesített, a melyeken 52 fűzfa-faj van tanulmányozás alatt.

— **Az állatorvosi megfigyelés költségei.** A törvényben és szabályrendeletben nem jártas felekkel egyes helyeken megtörtént az, hogy az állatorvosi megfigyelés költségeinek megfizetésére köteleztettek, jöllehet ez nem a magánfél érdekében, hanem közérdekből történt. Ezen méltánytalan eljárást lesz hivatva megszüntetni a közidazgatási bíróságnak azon elvi határozata, melyben kimondja, hogy ha a sertések állatorvosi megfigyelése a sertésvész terjedésének megakadályozása végett, tehát közérdekből és nem a magánfél érdekében történik, az állatorvosi megfigyelés költségeinek viselésére a magánfél az 1900: XVII. törvény cikk 6. szakasza alapján nem kötelezhető.

— **A mezőgazdasági muzeum.** A városligetben épülő új mezőgazdasági muzeum egyik része, a renaissance-palota, teljesen elkészült s a muzeum beköltözése, ami huzamos időt vesz igénybe, most kezdődik meg. Az építkezés másik fele, a vajdahunyadi vár mása, tető alatt van, de itt a belső munkákkal csak a jövő évben készülnek el, úgy hogy az épület a jövő őszen lesz rendeltetésének átadható.

— **Tojásküldemények helyes csomagolási módja.** A tojásküldemények szállításánál napirenden levő sérülések és dézsmálások oka elsősorban a tojásládák rossz csomagolásban és a tojásládák hiányosságában keresendő. Követendőnek mondja az államvasutak igazgatósága, hogy kifogástalan csomagolási eszköznek a tojásszállításhoz ez idő szerint használt szokvány (usance) láda darabonként való szállítás esetén csak akkor tekinthető, ha teljesen ép deszkából vagy lécből van összeállítva; a deszkák, illetőleg lécek közti köznek szélessége 3 centiméternél nem nagyobb s végül, ha három helyen, ugymint a két végén és középtűt megfelelő vastagságú vas védőbronzcsal körülfogva és leszögezve van. Mindazon, darabbaruként feladásra hozott tojásládák, melyek a csomagolás ezen elveinek meg nem felelnek, ha különben teljesen épek, szállításra csak a csomagolás hiányosságának elismerése mellett vétetnek fel. Olyan ládák, melyeken az egyes deszkák vagy lécek közötti közök 3 centiméternél szélesebbek, vagy melyek törött deszkákból vannak összeállítva, illetve jól leszögezve nincsenek, szállításra a csomagolás hiányosságának elismerése mellett sem fognak felvétetni. Kocsirakományokban feladásnak kerülő tojásküldeményekhez használt ládákra vas védőbronzcsal való ellátása nem kötelező, ezeknél elégséges ha a helyes csomagolás fenti egyéb elveinek megfelelnek.

Piaci és vásári ártudósítások.

(A beküldött különtudósítások nyomán összeállította: az Erdélyi Kereskedelmi Társaság.)

Budapesti szurómarhavásár, decmb. 3. Felhajtott: 299 drb. élő borju, 1 drb. leölt borju, 122 drb. növendékmарha, — drb. élő bárány, — drb. leölt bárány. Árjegyzések: Elsőrendű élő borjukért 88—92 fillérig, kivételesen 98 fillérig, középminőségű élőborjukért 76—86 fillérig, leölt borjukért 104 fillérig, rugott borjukért 40—60 fillérig, növendékmарháért 44—56 fillérig kg.-ként. (levonás nélkül). Élő bárányokért — koronáig, leölt bárányokért — koronáig páronként. Az irányzat lanyha, az árak változatlanok.

Budapesti vágómarhavásár, december 6. Felhajtás: Vágómarhák: Magyar ökör 675 drb magyar tehén 377 drb, növendékmарha 122 drb, szerbiai ökör 1343 drb, szerbiai tehén 249 drb, bi-

valy 74 drb, bika 97 drb, összesen 2902 drb. Gazdasági marhák: Igás és hizlalni való ökör 46 darab, fejős tehén 164 drb, igás bivaly — drb. Eladási árak ezen tudósítás zártáig, vágómarhákért: Magyar hizott ökör, legjobb minőségű 68 K.-tól 74 K.-ig, kivételesen 76 K. métermázsánként, közép minőség 60 K.-tól 66 K.-ig, silányabb minőség 52 K.-tól 58 K.-ig, magyar legelő marha jobb minőség 54 K.-tól 64 K.-ig, silányabb minőségű 44 K.-tól 52 K.-ig, tarka hizott ökör, legjobb minőségű 70 K.-tól 76 koronáig, kivételesen — K., középminőség 60 koronától 68 K.-ig, silányabb minőség 50 K.-tól 58 K.-ig, szerb ökör, legjobb minőségű 54 K.-tól 72 K.-ig, kivételesen — K., silányabb minőségű 46 K.-tól 52 K.-ig, bika jobb minőségű 60 K.-tól 71 K.-ig, kivételesen — K., silányabb minőség 50 K.-tól 58 K.-ig, bivaly 38 K.-tól 44 K. ig, kivételesen 48 K.-ig, magyar tehén 42 K.-tól 60 K.-ig, tarka tehén 44 K.-tól 68 K.-ig, kivételesen — K. Gazdasági marhákért: Igás ökör első rendű 32 K.-tól — K.-ig métermázsánként, — K.-tól — K. ig páronként. Középminőségű — K.-tól — K. ig mmként, — K.-tól — K.-ig páronként, silányabb minőség — K.-ig. Fejős tehén: keresztezett szines 200 K.-tól 300 K.-ig, bonyhádi faj 280 K.

Vágómarhából a felhajtás mintegy 650 darabbal kisebb volt a múlt hetinél, de mivel idegen vevők szükséglete hétről-hétre kissebbedik, dacára a kisebb felhajtásnak, szilárd irányzat mellett a múlt heti árak változatlanul maradtak.

SZERKESZTŐI UZENETEK.

F. K. Komárom. Erre a számra későn érkezett. Terjedelme miatt csak jövő héten közölhetjük.

A LAPFELÜGYELŐ BIZOTTSÁG FELÜGYELETE MELLETT:

Felelős szerkesztő és kiadó:

TOKAJI LÁSZLÓ.

Társzerkesztő:

JAKAB LÁSZLÓ.

Segéd-szerkesztő:

ÉBER ERNŐ

AZ ERDELYI GAZDASÁGI EGYLET TULAJDONA.

NÉPBANK RÉSZVÉNYTÁRSASÁG KOLOZSVÁRTT

Deák Ferenc-utca (ezelőtt: Belközép-utca) 37. sz. alatt (Korbuly-ház) olcsó jelzalog és váltókölcsonöket nyujt és **BETÉTRE 5 SZÁZALEK KAMATOT AD.**

Szt.-Anna Malátakészítőmény-vállalat.

Kis-Velence.

Malátacakes minden egyéb liszt hozzáadása nélkül tiszta malátából készült tea- és erőtáp-sütemény.

Malátalikör tiszta maláta-kivonatból készült erősítő és üdítő likör. — A likörök királya.

Malátakeserü tiszta malátából, maláta-kivonatból és a leghatásosabb gyógygyövényekből készült páratlan hatású gyomoreresztő és étvágygerjesztő.

Malátabrandy tiszta malátából készült erős férfital. Kitűnő élénkítő és frissítő hatásánál fogva nélkülözhetetlen minden túleröltetés után.

Malátarum valódi jamaikai rummal és tiszta malátával van készítve. Teához a legjobb rum.

Malátakivonat-czukorka tiszta maláta-kivonattal készült s leghatásosabb szer köhögés, rekedtség és hurutos bánatolom ellen. 1247

Számos elismerés orvostanároktól, orvosoktól és magánfelektől.

Az 1903. évben Londonban a kristálypalotában rendezett nemzetközi ételmiszerkiállításán az első díjjal **GRAND PRIX** lettek kitüntetve.

Kaphatók Kolozsváron Burger Frigyes, Hirschfeld Sándor, Kónya Sándor utóda, Adi László, Zsilinszky Antal, Benke Dezső, ifj. Gráf Lőrincz, Marusin Bogdán, Gyulai Jenő üzégeknél és a többi elsőrendű fűszer- és esemegeüzletben.

AZ „ADRIAI” BIZTOSÍTÓ-TÁRSULAT

alapított 1838-ik évben.

Vagyonbiztonsági tőkéje 116 millió korona.

A magyarországi igazgatóság intézője:
Br. PODMANICZKY FRIGYES.

E társulat, mely 65 éves fennállása óta 470 millió koronát fizetett ki károk fejében, biztosít a legjutányosabb feltételek mellett; **tűz- és robbanási-, valamint jégokozta károk** ellen, továbbá az emberek életére, halál és elérési, valamint kiházasítási esetekre.

Erdélyrészi vezérképviselőség
Kolozsvárt:

Szekula Akos
vezérfelügyelő. (1003.)

A Nagyszzebeni Földhitelintézet törlesztéses jelzalogköcsönöket ad

2000 K.-tól kezdő összegekben,

mely kölcsönök készpénzben fizettetnek ki és 4, 4½, 4¾ és 5% kamatláb és 3/4% kezelési díj mellett a tőketörlesztéssel együtt félelvi részletekben visszafizetendők a következő feltételek alatt még pedig minden 1000 K. tőke után fizetendő: 1243

A. 1. 10 évi törlesztésre félelvenként K. 65.04 f.
2. 20 " " " " K. 41.75 f.
3. 30 " " " " K. 34.79 f.
legkisebb kölcsön 2000 korona, kivételesen 1000 koronától fogva is.

B. 1. 15 évi törlesztésre félelvenként K. 48.52 f.
2. 25 " " " " K. 36.57 f.
3. 35 " " " " K. 32.05 f.
legkisebb kölcsön 5000 korona.

C. 1. 30 évi törlesztésre félelvenként K. 32.92 f.
2. 40½ évi " " " " K. 29.69 f.
3. 50 évi " " " " K. 28.22 f.
legkisebb kölcsön 10.000 korona.

D. 1. 50 évi törlesztésre félelvenként K. 26.11 f.
legkisebb kölcsön 30.000 korona.

Az ötven évi kölcsönök, csak földbirtokokra adatnak, a többiek nagyobb vidéki városokban házakra is megelőző helyszíni szemle után.

Kölcsönfolyamodványok az alulírtotthoz benyújthatók, ki minden bővebb felvilágosítást is készíggel ad:

Erdélyi erdő-faanyag és bányauğynökség.
Gombos Benő Kolozsvár, malom-u. 16. sz.

Magyar Jelzalog-Hitelbank

Képviselősege Kolozsvártt

(Jókai-utca 2. sz., gr. Rhédey-ház, I. em.)

Az intézet alaptőkéje 40 millió korona.

4%-os és 4½%-os

Zaloglevélkölcsonöket

nyujt és pedig 4%-os kölcsönt földbirtokra: 50

évi törlesztéssel 4-95 százalék-, nagyobb városokban fekvő házakra 42½ évi törlesztéssel 5-25 százaléknyi évi részletfizetés mellett és magasabb leszámítolási árfolyam mellett 4½%-os zaloglevélkölcsonöket földbirtokra 50 évi törlesztéssel 5-35 százalék és nagyobb városokban fekvő házakra 42½ évi törlesztéssel 5-65% évi részletfizetés mellett.

A jelzalogul felajánlott erdélyrészi ingatlanok értékre és a megszavazandó kölcsön összegére nézve az Erdélyi Gazdasági Egylet

bizalmi férfiai adnak véleményyt. (1001.)

A bank képviselősegenél kaphatók 4% és 4½%-os zaloglevelek, 3%-os és 4%-os nyeresémnykötvénye,

Kishirdetések felvételnek (minden héten csütörtök délig): a kiadóhivatalnál, Kolozsvárt, Petőfi-utca 7. sz., emelet.

Előre fizetendő

KIS HIRDETÉSEK.

Levélbeli tudakozódásokra felvilágosítást ad a kiadóhivatal, ha a szükséges válasz-levélbélyeg mellékelte.

Ezen rovatban minden 20 cm, vagy ennél kisebb területű — 50 szóig terjedő — hirdetés egyszeri közlése 1 koronába kerül. Egész évi (52-szeri) közlés ára: 48 korona; mely évnegyedenként, vagy havonként is fizethető. A hirdetés legkönnyebben megrendelhető utalványlapon, melyre a szöveg is felírható. A jelzett mennyiségen felül minden szó 4 fillér, vagy minden cm. 5 fillér. Tudakozódásoknál csak a kishirdetések számára kell hivatkozni. Támpéldány csak egy küldetik.

Állást keresők.

Gazdatiszt

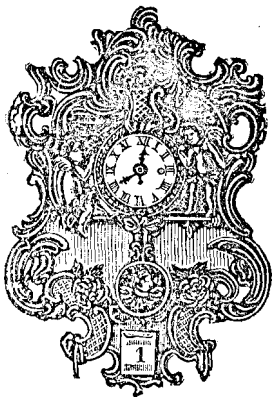
ajánlkozik 25 évi gyakorlattal, nagyobb birtokot és mintagazdaságot önállóan kezelt, teljes jártassággal a kül- és belgazdaság, valamint a rizstermelés terén, kitűnő bizonyítványokkal rendelkezik. Cim a kiadóhivatalban. 1252

Külömfélék.

Sovány és hizott sertések legjobb értékesítésére alánljuk **Bauer B. Gyula** ezüdet Budapest, VIII. kerépesi-út 73., ki levélbeli megkeresésekre mindenkor díjtalanul szívesen válaszol. 1046.

Legujabb!

Az egész világon közkedvelt
SECESSION
Naptár-órák

teljesen e rajz szerinti művészi kivitelben. Pontos járásért 5 évi jótállás. Az ára — tekintettel a tömeges eladásra:

csak 1 frt 95 csak

és ezen hallatlan olcsó ár mellett már rövid idő alatt 100,000 darabot adtunk el. Egyedüli szétküldési czim, utánvét mellett:

Heinrich Kertész

Wien,

I., Fleischmarkt 18—962. 1255. I.

Gróf Teleki Arvéd drassói uradalma,

u. p. Koncza.

ajánl, míg a készlet tart, Konczán 100 kg.-ként az alábbi ár elözetes bekiadásával szemben; nemesített minőségben:

Tekintve, hogy a rendezettebb gazdaságok már az ős és tél folyamán szerzik be tavaszi vetőmag-szükségletüket és hogy kizárólag saját termésű elsőrendű vetőmagvaik és tenyésztálataik iránti keresletet kielégíteni már évek óta csak úgy tudjuk, ha a

megrendelést idejében veszzük.

Francia perje 110 kor.
csomós ebir 120 kor.

fűmagvakra

és alábbiakra a megrendelést megelőzően kérjük beküldeni.

Cserháti tanártól meghonosított

óvári tak.-répamag

100 kor.,

melyet a magyaróvári szarvasmarhateny.-egylet parasztagdái 3 év óta 600 holdon felüli területen termelnek drassói magból bőtermőség és eltarthatóságért. Koránérő, fehér, hl.-ként 50 kg. súlyu k.-holdanként 10 év óta 9—15 nm. termett:

duppauai zab 16 kor.

lóbab 16 >

tavasz-buza . . 18 >

székely tengeri,

korai 18 >

királyné tengeri,

legbővebben termő . 14 >

lóhere, luczerna, nyulzapuka, magvak árai újév után állapítottak meg.

1903. első díjat nyert

Pekingi kacsák

tojtásának tuczatja 5 korona, áprilisban.

1902. Budapesten 2. első díj; 1903. szeptember Kolozsvártt

gulyabeli teheneért és 3 éves bikáért

2 első díj.

Ezen gyorsan fejlőd, edzett hatalmas csontozatu 2—3 éves

magyar bikákból

állandó készlet, árak 500—1500 korona. 1253

B. Bak Lajos

Ó csász. és kir. Fensége Klotild főhercegnő udvari szálítója és az arany koronás kereszt birtokosa

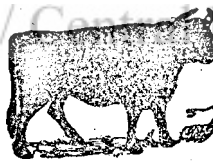
műbútor- és épületasztalos munkák és parquette gyári üzlete Kolozsvártt.

Alapítottatott 1869-ben. 1039.

Pénzkölcsönt

leggyorsabban lebonyolított tartással, legelőnyösebb feltételekkel, gazdaszoknak, hivatalnokoknak, éves lakóknak vidékre.

Kölcsönöket betárlásra minden irányban a legmesszebbmenő előnyök és kedvezményekkel közvetít igen rövid idő alatt, olcsó kamattal mellett **KANITZER REZSŐ** bankbizományos. BUDAPEST, VII. Kertész-u. 50. l. em. 7. Válaszbélyeg melléklendő. 1198

Eladó

4 darab magyar-erdélyi tenyész tehén, Somogyi Albert, országos törzskönyvbe felvett, héjasfalvi tenyészetében. N.-Küüllöm. Héjasfalva, posta helyben. 1246

Váltóbuza vetőmag eladó.

Kitűnő minőségű, bőtermésű, rozsdának, megdülésnek az őszi búzánál sokkal ellenállóbb.

Ára q.-ként 17 kor. **Ozv. gróf Pejachevich Arthurné** mező-őri uradalmaiban

Posta: **Kolozs.**

Vasút: **Virágosvölgy.** 1244

Hantz Sándor könyvkötő

Kolozsvárt, főtér 9. Külföldön szerzett tanulmányaim és üzletem személyes vezetésem kedvező körülményei folytán minden megrendelésnek pontos kiszolgálással **előnyös** árakért teszek eleget. 1213

Nemes **harzli kanarit** (Trute törzs) nappal és világításnál változatosan éneklőst 15 napi próbaidővel küldök, nem tetszőt kicserélem vagy a pénzt visszaadom. Tenyészdem több bel- és külföldi kiállításal kitüntetve. **Csoomagolás ingyen. Óváry József, Rákosliget** (saját házban), a kanári tenyészők egyletének tiszteletbeli elnöke. Képes árjegyzék 50 oldalra terjedő utusítással bérmentve. 12 6

SIMONFFY ISTVÁN

mezőgazdasági gépgyára, vas- és fémöntődéje Kolozsvárt. Kultorda-u. 48. szám. Telefon 85. sz. Kivánuatra árjegyzék és költségszámítás bérmentve küldetik. 1038

CIMBALOM részletre is olcsón kapható.

Melyről nagy képes árjegyzéket bérmentve küld

Varga Pál

cimbalomgyártó, Makó, saját házából.

Cimbalmozni a leg-rább megtanulható az öntanulási, saját kiadásomban megjelent, cimbalomiskolából, melynek ára 4 kor. helyben, utánvéttel 70 fillérrel több. A megrendelő saját keze írása szükséges. **VARGA PÁL** cimbalomgyártó. 1182

BÉLHURUT

kitűnő gyógyszere a CORNIDES-féle „Fekete áfonya gyógybor”. Kapható gyógyszerárakban; a hol nem kapható, oda 5 üveget 8 koronáért bérmentve küld 1257

Cornides Károly és Társa.

Felka (Szepes megye). Erdei gyümölcsöket földolgozó telep.

152 drb fehér anyajuh és 6 drb fekete magberbécs széna hiányában **azonnal eladó.** **Fülöp Gyulánál, Egerbegyén** (Torda-Aranyosvármegye.) 1254.

DUNKY FIVÉREK

— os. és kir. udvari —

Fényképészek,

Mátyás király-tér 10. Gr. Wass házban levő

fényképészeti műtermöket

megnagyobbítva ujonnan építették és a kor minden igényelt kielégítőn fényesen berendezték s kéri a n. é. közönség további pártfogását. 1127.

Jutányosan eladók:

— Százados marha — mérlegek,

1500 klg. hordképességű erős vaskorláltal, 2 1/2 méter hosszú, 1 1/2 m. széles;

— Székér — hidmérlegek,

4000 és 3000 kg. horderejű százados, toló súlylyal, 4 méter hosszú, 2 méter széles.

Becserélek:

ócska marhamázsákat új marhamérlegekre Minden mérleg törvényesen hitelesítve öt évi jókarban tartás mellett. 1040

DÉNES MANÓ mérlegműszerész, BUDAPEST, VII., Dohány-utca 78.

Gazdák Biztosító Szövetkezete

BUDAPEST, VIII. Baross-utca 10.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület ugyis mint a

Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége

Alakult 1900. erkölcsi támogatásával. Alakult 1900.

Biztosítéki alap:

Kormány hozzájárulásával 400.000— K.
Alapítványok 1268.120— K.
Tartalékok 190.400-30 K.

Osszesen 1,858.520-30 K.

Első évi felesleg 90.349— K.

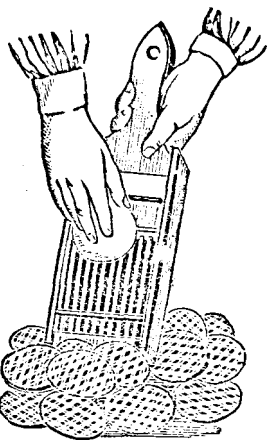
Biztosításokat elfogad tűz- és jégkár ellen, ugyszintén

az ember életére különféle módozatok szerint. Az üzlet eredményben a biztosított tagok díjarányukban részesülnek és az 1901. évi üzletfeleslegből ugy a tűz, mint a jégkár ellen biztosítva volt tagok 4%-os díjvisszatérítést kapta t.

Az 1902. évi üzlet feleslege közgyűlési határozattal tartalékba helyeztetett.

Biztosítási ajánlatok benyújthatók közvetlenül vagy a képviselők közvetítésével. Nyomatványal és felvilágosítással minden irányban készséggel szolgál

Bajor I.
angol férfi-szabó műtermében
KOLOZSVÁRTT,
M. esselényi Miklós-ú. és Mátyás király-
tér sarok, Hantz-ház, bejárat Wesse-
lőny-ú. felől — a legujabb minták
szerint és legjobb szövetelekből r. ná-
kivül jutányosan vállalatunkból r. ná-
és alszövitőnyök, valamint
sport, vadász és
gazdasági ruhák 1
1120

Nélkülözhetetlen háztartási cikk

a VIKTORIA-gyalu, mely egymaga pótolja a fők-, káposzta- és ugorka-gyalut. Meglepő szép formákat aprít gyümölcsbefőzéshez és körítéshez. — Ára kicsiny 30, nagy 50 krajczár bérmentve, a pénz előleges beküldésénél.

VIKTORIA-gyalugyár
BUDAPEST, 1233
Nagykorona-utca 11. szám.
Viszon elárulások kerestefnek.

HERMANN E.

Varrógép és kerékpár nagy raktára

Kolozsvár, Egyetem-utca 6.

Ujjonnan berendezett mechanikai műhelyemben minden mechanikai javítások olcsón, gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

VARRÓGÉPEK!

Egy valódi családi Singer varrógép himzőkészülékkel ellátva 30—50 forintig. Egy karlikahajós 65—80 forintig

Egy Central Bobbin 86—90 forintig. Eredeti Hove C. Wheler & Wilson D. 12, Manufacturing & C. New-York, Balkara Cylinder stb. A varrógépek kedvezménye: Heti vagy havi részletfizetésre is vásárolhatók.

Gépeimért 10 évig felelek.

Egy új kerékpár angol villával 70—90 forintig. Kerékpár köpeny 4—6 forintig. Kerékpár tömlő gumi 2 forint 30 krtól 3 forintig. Kerékpár csengő 35 krtól 1 forint 50 krtig. Kerékpár acetillen lámpa 2 forint 50 krtól 5 forintig stb.

Csakis készpénzért. 1109

Kérje

ingyen és bérmentve a karácsonyi könyvpiacról szóló nagy katalógusomat, amelyhez előszót

Szomaházy István kitűnő írónk irt.

Megtalálható benne a modern irodalom teljes sorozata és az összes ajánlható ifjúsági irodalom.

Szilágyi Béla könyv-, zeneműkereskedése és antiquariuma

BUDAPEST, IV., Károly-körút 26. szám.

Most jelent meg! Willy 1251

neves francia író legújabb műve

János herceg szeretője.

Regény eredeti francia képekkel. 3 kor.

A francia könyvpiac ezidei legnagyobb sikere!

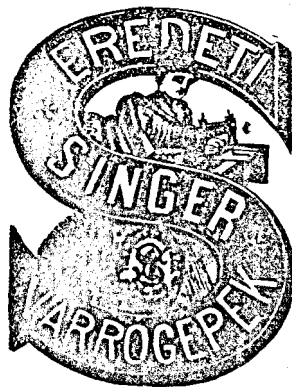
Páris 1900. Grand Prix! (328. sz.) Páris 1900. Grand Prix!

Eredeti Singer-varrógépek házi használatra

és minden ipari célra.

Nagy tartósság! Egyszerű kezelés! Magas szolgáltatási képesség!

Ingyenes oktatás a divatos műhímzésben is. — Varrógépekhez való elektromotorok minden nagyságban. Különleges varrógépek zsákvarrásra, zsáktömésre, zsákfoltozásra és szegésre. Erőhajtány berendezések a legújabb és legbeváltabb szerkezetben.

Temesvár
1891.
Aranyérem!

Singer Co.

Debreczen
1894.
Arany oklevél.

varrógép részvénytársaság,

Kolozsvár, Jókai-utca 3. 1132

Brassó, Kapu-utca 23. szám. Maros-Vásárhely, Széchenyi-tér 55. szám. Agrár bank-épület. N.-Szeben Vasút-utca 5. sz.

Calderoni és Társa

Budapest, Váci-utca 1.

Aneroid légsúlymérők, higany légsúlymérők, (Hygrométerek, nedvmérők), Lambrecht-féle polyméterek, Thermohygroscopok és időjelző készülékek (Weller-telegraph), esőmérők, maximal-minimal hőmérők, melyeken leolvasható a volt leghidegebb és legmelegebb, valamint a jelen hőfok. Zivatarjelző hőmérők, vilamos fagyjelző hőmérők, szoba hőmérők, melegágy hőmérők, kazal hőmérők, pincze hőmérők széles beosztással, keverék-hőmérők.

Burgonya-mérlegek és gabona-mérlegek, Must-, Bor- és Pálinka-mérők; hitelesített szesz-mérők, hitelesített cukor-mérők.

Alambic Salleron készülék a bor szesztartalmának meghatározására.

Földmérő műszerek, aczélmérő szalagok vaskereszten, Mérő-láncok rectificatióval, szögtűző korongok, szögtűkrök, léptékek és rajzszerek.

Tábori, vadász és színházi látszóvevők, Zeiss Busch és Goerz-féle prismás távcsövek, Szemüveg és orrcsüptetők, és védőüvegek, Fényképészeti készülékek.

Árjegyzék ingyen és bérmentve. 1256

Az 1896-iki országos kiállítás alkalmával kitüntetve!

Léber Gyula első erdélyi sodrony-szövetfonat, kerítés és ruganyos acélsodrony ágybetétek gyára

KOLOZSVÁRT, Egyetem-utca 12. szám.

Telefon 439. szám.

Olcsó kerítések! Ajánlja minden e szakmába vágó munkáit, ugymint: kertek, erdők, vadaskertek, szőlők, sírhelyek stb. bekerítéséhez

gépfontait, disz-kerítéseit és diszkapuit,

továbbá pince, padlás, felsővilágossági, magtár és éléskamra ablakok rostélyzatát, majorsági udvarok sodronyfonattal való bevonását, áthányó rosták, szén, kocsz, kavics, porond válogatáshoz, szikrafogó cséplő- és egyéb gépekhez, sodrony ágybetétek (matracok). 1168.

HUBERT J. E.

Különlegességi jegy:

GENTRY-CLUB a budapesti orsz. kaszinó pezsgője.

Kapható minden jobb vendéglőben és kávéházban.

1069.

Cs. és kir. udvari szállító
pezsgőbor-pinczéi

POZSONY.